

Mezinárodní humanitární právo a jeho šíření v podmínkách České republiky

Veronika Ďurčíková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Ďurčíková**
Osobní číslo: **L16164**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Mezinárodní humanitární právo a jeho šíření v podmínkách České republiky**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte teoretický vstup do problematiky mezinárodního humanitárního práva.
2. Kriticky posuďte současný stav diseminace mezinárodního humanitárního práva v podmínkách České republiky.
3. Vypracujte vlastní návrhy na zkvalitnění diseminace mezinárodního humanitárního práva v podmínkách České republiky.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] DITRICHOVÁ, Petra a Marek JUKL. Základní prameny mezinárodního humanitárního práva. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017. ISBN 978-80-7278-698-5.

[2] MULINEN, Frédéric de. Příručka práva ozbrojeného konfliktu pro ozbrojené síly. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha spolu s Českým červeným křížem, [2017]. ISBN 978-80-7278-692-3.

[3] Československo. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 65/1954 Sb., o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Kyselák, Ph.D.

Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2019

V Uherském Hradišti dne 30. listopadu 2018

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15.5.2019

Jméno a příjmení studenta: Veronika Ďurčíková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku týkající se šíření mezinárodního humanitárního práva v podmínkách České republiky. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou část. Teoretická část objasňuje co je mezinárodní humanitární právo, základní pojmy, historický vývoj práva, základní právní předpisy a zásady, které se týkají této problematiky. Mimo jiné jsou v teoretické části popsány rozeznávací znaky, metody, opatření a také národní skupina pro implementaci mezinárodního humanitárního práva. Praktická část se zaměřuje na dotazníkové šetření, na základě kterého je kriticky posouzen současný stav diseminace mezinárodního humanitárního práva u obyvatel v České republice. Dále je vypracován návrh pro efektivnější šíření práva a výstup z konaného experimentu – přednáška o mezinárodním humanitárním právu.

Klíčová slova: Česká republika, diseminace, mezinárodní humanitární právo, ozbrojený konflikt.

ABSTRACT

The bachelor's thesis focuses on issues related to the dissemination of international humanitarian law in the conditions of the Czech Republic. The thesis is divided into two parts, the theoretical and the practical part. The theoretical part explains what international humanitarian law is, basic concepts, historical development of law, basic legal regulations and principles, which are related to this issue. Among other things, the theoretical part describes the distinguishing signs, methods, measures and also the national group for the implementation of international humanitarian law. The practical part focuses on the questionnaire survey, on whose base the current state of dissemination of international humanitarian law in the Czech population is critically assessed. Furthermore, there is a proposal for more effective dissemination of law and output from the experiment – lecture on international humanitarian law.

Keywords: Czech Republic, dissemination, international humanitarian law, armed conflict.

Ráda bych poděkovala Ing. Janu Kyselákovi, Ph.D., vedoucímu mé bakalářské práce, za poskytnutí cenných rad, odborné vedení a příjemnou spolupráci při konzultacích této práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem zúčastněným respondentům za aktivní pomoc při vyplňování dotazníku. V neposlední řadě děkuji studentům Tereze Michalové, Anně Prokešové, Filipu Tučkovi za spolupráci při realizaci přednášky mezinárodního humanitárního práva a zároveň své rodině za podporu po celou dobu studia i při zpracování této bakalářské práce.

Motto:

„Není hanbou nic nevědět, ale je hanbou, nechtít se ničemu učit.“

Autor neznámý

OBSAH

ÚVOD.....	4
I TEORETICKÁ ČÁST.....	5
1 MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO.....	6
1.1 POJMOVÉ VYMEZENÍ, ZÁKLADNÍ POJMY A VZNIK MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	6
1.1.1 Definice mezinárodního humanitárního práva.....	6
1.1.2 Základní pojmy	6
1.1.3 Historický vznik mezinárodního humanitárního práva.....	7
1.2 ZÁKLADNÍ PRAMENY A ZÁSADY MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA.....	11
1.2.1 Základní prameny.....	11
1.2.2 Zásady mezinárodního humanitárního práva	15
1.3 ČERVENÝ KŘÍŽ A DALŠÍ ROZEZNÁVACÍ ZNAKY V RELACI K MEZINÁRODNÍMU HUMANITÁRNÍMU PRÁVU.....	17
1.3.1 Znak červeného kříže	17
1.3.2 Znak červeného půlměsíce, červeného lva slunce	18
1.3.3 Znak červeného krystalu	18
2 DISEMINACE A IMPLEMENTACE MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVO.....	19
2.1 DOPORUČENÉ POSTUPY A METODY PŘI DISEMINACI MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	20
2.2 NÁRODNÍ SKUPINA PRO IMPLEMENTACI MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	21
2.3 TYPY OPATŘENÍ K IMPLEMENTACI MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	23
3 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	25
4 CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	26
4.1 CÍLE PRÁCE	26
4.2 OMEZUJÍCÍ PODMÍNKY PRÁCE.....	26
4.3 POUŽITÉ METODY PŘI ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	27
5 POSOUZENÍ DISEMINACE MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE	28
5.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ I.	28
5.1.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření I.....	29
5.1.2 Kritické posouzení šíření mezinárodního humanitárního práva	41
6 MOŽNÉ ZPŮSOBY EFEKTIVNĚJŠÍHO ŠÍŘENÍ PROBLEMATIKY MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA.....	44
6.1 OBECNÉ NÁVRHY	44
6.1.1 Vznik spolku pro diseminaci mezinárodního humanitárního práva	44
6.1.2 Zviditelnění mezinárodního humanitárního práva	44

6.2	NÁVRHY NA DISEMINACI U ZÁKLADNÍCH, STŘEDNÍCH A VYSOKÝCH ŠKOL	46
6.2.1	Návrhy u základních škol.....	46
6.2.2	Návrhy u středních škol	47
6.2.3	Návrhy u vysokých škol.....	47
6.3	NÁVRHY NA DISEMINACI U PRODUKTIVNÍHO OBYVATELSTVA.....	47
6.3.1	Předání poznatků od potomka	48
6.3.2	Obecné návrhy	48
6.3.3	Školení v rámci zaměstnání	48
6.4	NÁVRHY NA DISEMINACI U SENIORŮ	48
6.4.1	Přednášky v domovech důchodců	49
6.4.2	Na schůzích seniorských klubů	49
6.4.3	Vytvoření brožurek	49
6.5	PŘEDNÁŠKA OBYVATELSTVU O PROBLEMATICE MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA	49
6.5.1	Hodnocení z řad respondentů.....	50
6.5.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření II.	50
6.5.3	Hodnocení z řad přednášejících	52
7	DÍLČÍ ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	54
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ	63
	SEZNAM GRAFŮ	64
	SEZNAM TABULEK.....	65
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Důstojnost a bezpečnost je důležitá součást každého lidského života, ať už při mírovém stavu či ozbrojeném konfliktu. I v případě vyhlášení nejvyšších krizových stavů, tedy stavu ohrožení státu a válečného stavu, musí obyvatel a příslušník ozbrojených sil našeho státu mít na paměti, že existují určité zásady, které by měly regulovat ozbrojený konflikt. Problematika mezinárodního humanitárního práva (dále jen „MHP“) musí být tedy úzce spojena nejen s jeho uplatňováním ale i šířením, jelikož se i v dnešní době na některých kontinentech a v zemích světa zmítá ozbrojený konflikt.

Z historického hlediska je zřejmé, že válka je věc, která bohužel lidstvo doprovází od jeho samého zrodu. Již v dávných dobách se při vedení boje uplatňovaly určité zásady, které nebyly nijak ukotveny ve formě zákona, ale byly slovně určeny válčícími kmeny. Postupem času se až do 19. století uplatňovalo Cicerovo pravidlo, že ve válce právo mlčí. Tedy že svět práva a války jsou dva odlišné póly, které se nemohou vzájemně spojit, jelikož cílem války je vyhrát bez ohledu na lidské ztráty. Bohužel při zbrojení přicházeli o život i obyvatelé, kteří se konfliktu přímo neúčastnili. Byli to například obyvatelé vesnice, kteří si do příchodu cizí armády vedli poklidný život. Dalšími oběťmi byli vojáci zranění v důsledku boje, o které se neměl kdo postarat. A právě proto se začalo postupně formulovat MHP se zásluhou H. Dunanta.

Právo ozbrojených konfliktů bylo potřeba vyvíjet dál zejména z toho důvodu, že konflikty jako první a druhá světová válka se vedly jinými způsoby a zbraněmi než v době, kdy H. Dunant přišel s myšlenkou humanizace. I v dnešní době si můžeme připomenout hrůzostrašné série válečných konfliktů v Jugoslávii, které trvaly od roku 1991 až do roku 2001, při nichž zahynulo několik tisíc civilistů a na základě porušení Ženevských konvencí bylo odsouzeno na 160 osob za zločiny proti lidskosti. Nebo útok v provincii Hamá v Sýrii roku 2017, kdy byl použit nervový plyn sarin a rovněž chlor. Při tomto útoku zemřelo několik desítek místních obyvatel. Z těchto důvodů je potřeba přijímat nové právní normy, které by tyto činy regulovaly, ale je také důležité, aby tyto normy ratifikovalo co nejvíce států na světě.

MHP se proto musí značně rozvíjet a šířit nejen mezi příslušníky armád, ale také mezi civilní obyvatelstvem. Lze považovat za přínosné a důležité tuto problematiku znát dostatečně s předstihem. V případě ozbrojeného konfliktu na našem území by studium při obraně vlastního života bylo velmi obtížné.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO

1.1 Pojmové vymezení, základní pojmy a vznik mezinárodního humanitárního práva

1.1.1 Definice mezinárodního humanitárního práva

Na samém začátku mé práce je velmi důležité objasnit – co je MHP: *je souhrn mezinárodně-právních a obyčejových norem, které za situace ozbrojeného konfliktu chrání osoby, které se přímo nebo nepřímo účastní nepřátelských akcí, a omezuje způsoby a prostředky používané k vedení války.* [1, s. 17] Chrání nejen komatanty, ale i civilní osoby, raněné, nemocné, trosečníky, válečné zajatce a také předměty (jak movité tak i nemovité), které vlastní a užívají pro své potřeby. [1]

Toto právo je známo také pod synonymy **válečné právo** nebo **právo ozbrojeného konfliktu**. S těmito synonymy se můžeme setkat například v literatuře, v článku určitého druhu časopisu, ale i v běžném životě prostřednictvím televizních zpráv a v denním tisku. V určitých komunitách a společenstvích využívají ve své terminologii pouze jedno z těchto synonym. Ozbrojené síly ve své terminologii běžněji používají válečné právo nebo právo ozbrojeného konfliktu. Oproti tomu státy, mezinárodní organizace, univerzity, instituce raději upřednostňují název MHP. Toto právo zároveň tvoří velmi významnou část mezinárodního práva veřejného, které upravuje prostřednictvím daných právních pravidel vzájemné vztahy mezi státy a vztahy států vůči jiným mezinárodním organizacím a společenstvím. [2]; [3]; [4]; [5]

1.1.2 Základní pojmy

Tato kapitola se zaměřuje na vysvětlení základních pojmů, které jsou v práci obsaženy. Pojmy se především týkají problematiky MHP a válečných konfliktů. Sumarizace je uvedena v [1] a to takto.

- **Ozbrojený konflikt** – konflikt, při kterém jednání ozbrojených sil mezi sebou upravuje MHP. Konflikt může být mezi státy, nestátními ozbrojenými silami s nestátními zbrojenými skupinami. Vždy je na úrovni mezinárodní nebo vnitrostátní.

- **Civilní obyvatelé** – jsou to osoby, které se nachází, popřípadě žijí na území zasažené válkou a nejsou účastni ani jedné strany válečného konfliktu.
- **Civilní objekty** – jsou to objekty, které náležejí civilnímu obyvatelstvu. Řadí se sem všechny objekty, které nejsou určeny pro ozbrojené síly například nemocnice, školy, obytné domy, kulturní památky a další.
- **Kombatant** – je to osoba, která je určená k bojovým činnostem. Musí být součástí příslušné organizované ozbrojené síly nebo jednotky.
- **Útok** – jedná se o násilné jednání, které má buď povahu útočnou anebo obranou. Většinou probíhá mezi válčícími stranami.
- **Válečný zajatec** – zajatý kombatant, který je příslušníkem nepřátelské strany konfliktu. Zajatec má svá práva od doby, kdy se dostal do rukou nepřátelské strany, a musí s ním být zacházeno lidsky.
- **Mezinárodní právo veřejné** – souhrn právních norem a pravidel, kterými se upravují vztahy mezi státy a mezinárodními organizacemi.
- **Mezinárodní výbor červeného kříže** – organizace uznaná dle Ženevských úmluv. Plní funkci nestranné, nezávislé a lidské organizace, která má za úkol diseminovat a implementovat MHP.

1.1.3 Historický vznik mezinárodního humanitárního práva

Lidstvo od počátku celé své dlouhé existence vedlo více než 14 500 větších a menších válek s tragickými následky. Při těchto válkách přišlo o život na 100 milionů lidí, dalších 100 milionů lidí utrpělo těžší, nebo v lepším případě lehčí zranění. Osud raněných nebyl zrovna příznivý, nikdo na ně neměl čas, byli ponecháni na bojištích pomalému umírání. Zrození humanitárního práva tak vedlo k výraznému zlepšení osudu raněných a také osob, které nebyly přímými účastníky ozbrojených konfliktů. Právo ozbrojeného konfliktu se vyvíjelo v časové posloupnosti a je spjato s přijetím důležitých zákonů, úmluv a protokolů. [6]

Mezinárodní humanitární právo před kodifikací

Nepatrné zásady vedení boje se uplatňovaly již před rokem 1863 (založení Červeného kříže) a také před rokem 1864 (přijetí první Ženevské úmluvy). Válečné konflikty se tedy původně řídily jen nepsanými zákony, které byly založené na obyčejích dané doby. Tyto zásady i pravidla byla v ozbrojených konfliktech časově a prostorově omezená a platila

pouze pro jednu konkrétní bitvu. První psané zákony se vytvářely již několik tisíc let před naším letopočtem ve vyspělých civilizacích: *stanovují tyto zákony, aby silní nemohli utlačovat slabé* – Chamurappi, král babylonský. [2, s. 9]; [3]; [5]; [7]; [9]

Do poloviny 19. století platilo Cicerovo latinské rčení, kdy v případě války právo nemá žádný vliv (válka a právo jsou neslučitelné). Postupem času docházelo k uzavírání dohod a dvoustranných smluv (tzv. kartely) mezi bojujícími stranami konfliktu. Značný vliv na formování MHP měl až v druhé polovině 19. století tzv. Lieberův kodex z dubna roku 1863. Tento zvláštní předpis byl určen pro vojáky Severu bojující v Americké občanské válce a pokusil se o systematizaci stávajících zákonů i obyčejů. Kodex mohl být bohužel přímo uplatňován pouze na území USA, jelikož neměl podobu mezinárodní smlouvy. [2]; [3]; [5]; [7]

Počátky mezinárodního humanitárního práva

K podstatným změnám v oblasti MHP, přispěla až zásadní úloha dvou mužů – Henryho Dunanta a Guillaume-Henri Dufoura. První z iniciátorů, švýcarský obchodník Dunant, vylíčil své myšlenky z bitvy u Solferina, která se konala v roce 1859, v knize *Vzpomínky na Solferino*, publikované v roce 1862. Tato bitva ze severní části Itálie byla považována za jednu z nejkrutějších své doby, kdy proti sobě 16 hodin bojovalo na 320 000 francouzských, italských a rakouských vojáků. Po skončení konfliktu a vítězství Francie, se na bitevním poli nacházelo přes 40 000 mrtvých a raněných vojáků. Velitelé stran považovali své vojáky za tzv. kanonenfutter (z německého překladu – potrava pro děla), nestarali se o jejich potřeby a nepovažovali je za lidské bytosti. Situaci ještě zhoršoval nedostatečný počet vojenských lékařů. [2]; [3]; [5]

Dunant se u bitvy ocitl zcela náhodou při cestě za francouzským císařem Napoleonem III. Po celé tři dny a tři noci Dunant na místě bitvy ošetřoval raněné bez rozdílu. Nehleděl na barvu uniformy, zřizoval provizorní nemocnice, organizoval písemný kontakt raněných vojáků s jejich rodinami. Aby byl všech těchto činností schopen, shromáždil dobrovolné obyvatele blízké vesnice a šířil mezi nimi svá slova: *siamo tutti fratelli* (z italského překladu – *všichni lidé jsou si bratři*). [6, s. 20] Následně po návratu do rodné Ženevy své zkušenosti a trápení, že se o raněné vojáky prakticky nikdo nestará, zapsal do již zmiňované knihy. Tato kniha v podstatě obsahovala dvě hlavní myšlenky:

1. vytvořit v každé zemi humanitární společnost, která by byla složena z dobrovolníků a zajišťovala tak péči obětem ozbrojených konfliktů,

2. sepsat a přijmout mezinárodní dohodu o ochraně těchto obětí a jejich ošetřovatelů.

Jelikož hlavním záměrem Dunanta byla snaha obrátit pozornost světa na krutou realitu válečných konfliktů, rozeslal tuto ideu prostřednictvím knihy vládnoucím rodům Evropy, vůdcům, politikům, přátelům a dalším důležitým osobnostem té doby. Kniha se stala velmi úspěšnou, Dunant společně s Frédéricem Passym obdržel v roce 1864 historicky první Nobelovu cenu míru. [2]; [3]; [5]; [6]; [7]

Druhý z mužů, generál Dufour, který byl ovlivněn válečnou zkušeností, Dunanta intenzivně podporoval v mnoha oblastech. V této době působila v Ženevě Společnost pro veřejné blaho, jejímž prezidentem byl právník Gustave Moynier. Kniha Vzpomínky na Solferino na Moyniera velmi zapůsobila, proto požádal Dunanta o představení jeho ideje před zbylými členy společnosti a nabídl mu využít tuto instituci jako základnu pro realizaci jeho humánních idejí. Tak se zrodil pětičlenný výbor – výbor pěti, do něhož byli zvoleni členové – viz obrázek 1:

- spisovatel Henry Dunant;
- generál Guillaume-Henri Dufour;
- právník Gustave Moynier;
- Dr. Louis Appia;
- Dr. Théodore Maunoir. [2]; [3]; [5]; [6]

Obrázek 1 Členové výboru [8]

Hned po osmi dnech od svého založení se výbor sešel – 17. února roku 1863. Na zasedání byl přijat návrh, aby komise nesla název Mezinárodní výbor pro pomoc raněným. Po prvotním zasedání výboru se za následujících několik měsíců se konala ustavující Mezinárodní konference v Ženevě. Diplomatická konference byla zahájena dne 26. října

roku 1863 a zúčastnilo se celkem 36 delegátů. Hlavním důvodem konání konference bylo jednání o organizaci pomocné sanitní služby a její ochraně. Kromě jiného byl oficiálně založen Mezinárodní výbor Červeného kříže (dále jen „MVČK“). [8]

Rok po konání první Ženevské konference se švýcarská vláda na základně aktivity a iniciativy MVČK rozhodla svolat další konferenci. Druhá mezinárodní konference se konala od 8. do 28. srpna 1864 opět ve švýcarské Ženevě. Konference se již účastnilo šestnáct vyslaných delegátů z dvaceti pozvaných zemí. Zplnomocnění zástupci států svým podpisem přijali 22. srpna 1864 mezinárodní dokument. Jednalo se o první Ženevskou úmluvu o zlepšení osudu raněných v poli. Dokument měl sice jen pouhých 10 článků, ale byl velmi významný, jelikož položil základy pro současné MHP, a to především v oblastech, které úmluva obsahovala. Jednalo se o:

- psaná pravidla na ochranu obětí války a konfliktů;
- účast více subjektů, subjektem se mohly stát všechny státy;
- povinnost poskytnout pomoc všem raněným, nemocným vojákům bez rozdílu;
- respektování zdravotnického personálu, transportu, vybavení, jestliže jsou označeni ochranným znakem.

Úmluva tak především vycházela z první Dunantovy myšlenky, která měla zlepšit situaci raněných vojáků a jejich ošetřovatelů. Největší zásluha na přípravě, realizaci a samotném konečném podpisu tohoto dokumentu patří MVČK. Úmluvu do konce roku 1864 přijalo celkem 10 států: Francie, Švýcarsko, Belgie, Nizozemsko, Itálie, Španělsko, Švédsko, Norsko, Dánsko a Bádenské velkovévodství – byl státní útvar na jihozápadě dnešního Německa. Tehdejší Československo ratifikovalo Ženevskou úmluvu následující rok po jejím samotném vzniku, tedy v roce 1950. [2]; [3]; [5]; [6]; [7]

Další vývoj mezinárodního humanitárního práva

MHP se po přijetí první Ženevské úmluvy vyvíjelo v jednotlivých etapách. Tyto etapy ovlivňovaly další konflikty a především světové války. Před samotným vypuknutím dvou světových válek se v roce 1899 konala z podnětu MVČK konference států v Haagu. Výsledkem bylo přijetí Haagské úmluvy o zákonech a obyčejích pozemní války, a dále byla provedena úprava zásad Ženevské úmluvy z roku 1864 pro námořní bitvu. V letech 1906–1907 byla provedena revize, úprava Ženevské úmluvy z roku 1864 a revize Haagských úmluv z roku 1899. [3]

První světová válka (1914–1918) si vyžádala miliony mrtvých komatantů a další statisíce byly v zajetí. Epidemie a všudypřítomný hlad však způsobil větší ztráty na životech než samotná válka. První světová válka se vyznačuje použitím zcela nových způsobů a prostředků k vedení boje. Jedovaté plyny, letecké bombardování i zajetí válečných zajatců probíhalo v globálním měřítku. Reakcí na tyto události bylo přijetí těchto smluv:

- 1925 – Ženevský protokol o zákazu užívání dusivých, otravných a podobných plynů a bakteriologických zbraní ve válce;
- 1929 – revize a úprava Ženevské úmluvy z roku 1906;
- 1929 – Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci. [2]; [3]; [5]

Následovala druhá světová válka (1939–1945), která si vyžádala na desítky milionů obětí. Poprvé v historii vzrostl počet civilních obětí na plnou polovinu celkových ztrát. Oproti tomu v první světové válce civilní oběti a vojenské oběti tvořily poměr 1:10. Na základě tragického vývoje války byla v roce 1949 přijata čtvrtá Ženevská úmluva o ochraně osob za války. Nově formulovány byly i dřívější tři Ženevské úmluvy:

1. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli;
2. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři;
3. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci;
4. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války (nová). [3]

K posledním významným smlouvám v oblasti MHP patří i čtyři dříve přijaté Ženevské úmluvy i jejich Dodatkové protokoly z roku 1977. Doplnovaly a aktualizovaly nařízení důležitých nástrojů MHP. Staly se tak odpovědí na národně osvobozené boje. [3]

1.2 Základní prameny a zásady mezinárodního humanitárního práva

1.2.1 Základní prameny

Přijetím první Ženevské úmluvy v roce 1864 se zrodilo MHP tak, jak jej známe doposud. Vyvíjelo se postupně v důsledku rychle rostoucí humanitární pomoci a s vývojem nových typů konfliktů. Hlavním nástrojem MHP jsou Ženevské úmluvy z roku 1949 a jejich Dodatkové protokoly z roku 1977. Existují i další normy, které doplňují Ženevské úmluvy a Dodatkové protokoly. [2]; [5]

Původně se normy MHP rozvíjely ve dvou právních liniích a mají tedy dvě odlišné oblasti:

- **Ženevské právo** (vlastní humanitární právo) – norma, která je určena na ochranu obětí konfliktu;
- **Haagské právo** (vlastní válečné právo) – norma, která upravuje způsoby vedení boje mezi stranami konfliktu. [2]; [5]; [7]

Do první skupiny práva se řadí například dnes platné a přijaté čtyři Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojeného konfliktu a k nim i tři Dodatkové protokoly. Do Haagského práva neodmyslitelně patří soubor Haagských úmluv z přelomu 19. a 20. století. Díky Dodatkovým protokolům z roku 1977 došlo ke spojení těchto dvou oblastí MHP, a tak nejsou zcela oddělené. Nyní mají pouze historický a didaktický rozdíl. Česká republika (dále jen „ČR“) je signatářem všech výše uvedených úmluv, kromě úmluvy na ochranu osob před nedobrovolným mizením a smlouvy o zákazu jaderných zbraní. [2]; [3]; [5]; [7]

Tabulka 1 Základní prameny MHP [2]; [3]; [5]

Rok	Prameny MHP
1864	Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných v poli.
1868	Petrohradská deklarace (zákaz užívání určitých projektilů ve válce).
1899	Haagské úmluvy o zákonech a obyčejích pozemní války a o úpravě zásad Ženevské úmluvy z roku 1864 pro námořní válku.
1906	Revize a úprava Ženevské úmluvy z roku 1864.
1907	Revize Haagských úmluv z roku 1899 a přijetí nových úmluv.
1925	Ženevský protokol o zákazu užívání dusivých, otravných a podobných plynů a bakteriologických zbraní ve válce.
1929	Dvě Ženevské úmluvy: <ul style="list-style-type: none"> • revize a úprava Ženevské úmluvy z roku 1906; • Ženevská úmluva týkající se zacházení s válečnými zajatci.
1949	Čtyři Ženevské úmluvy: <ul style="list-style-type: none"> • I. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli; • II. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři; • III. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci; • IV. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.
1954	Haagská úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu.
1972	Úmluva o zákazu vývoje, výroby a skladování bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich likvidaci.
1977	Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám (1949), o ochraně obětí mezinárodních (Protokol I) a vnitrostátních (Protokol II) ozbrojených konfliktů.

Rok	Prameny MHP
1977	Úmluva o zákazu vojenského nebo jakéhokoli nepřátelského použití prostředků měnících životního prostředí.
1980	<p>Úmluva o zákazu nebo omezení používání určitých druhů konvenčních zbraní, které mohou způsobit nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky, doplněná protokoly:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Protokol (I) o zákazu používání výbušných zbraní s nedetekovatelnými střepinami; • Protokol (II) o zákazu nebo omezení používání min a podobných prostředků (revidovaný 1996); • Protokol (III) o zákazu nebo omezení používání zápalných zbraní; • Protokol (IV) o zákazu oslepujících laserových zbraní (1995); • Protokol (V) o výbušných zbytcích války (2003).
1993	Úmluva o zákazu vývoje, výroby, skladování a užívání chemických zbraní a o jejich likvidaci.
1997	Úmluva o zákazu používání, skladování, výroby a přesunu protipěchotních min a jejich likvidaci.
2000	Opční protokol k úmluvě o právech dítěte.
2005	Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám (1949) o dalším mezinárodním rozeznávacím znaku.
2006	Úmluva na ochranu osob před nedobrovolným mizením.
2008	Úmluva o zákazu použití kazetové munice.
2013	Smlouva o obchodu se zbraněmi.
2017	Smlouva o zákazu jaderných zbraní.

1.2.2 Zásady mezinárodního humanitárního práva

Pro úplnost problematiky MHP je potřeba v této práci také zmínit hlavní zásady, na kterých je toto právo jako celek založeno. V právním odvětví se často setkáváme s určitými zásadami daného práva. I pro MHP můžeme nalézt zásady, o které se v případě ozbrojeného konfliktu opírají dvě bojující strany, ale které však mají rozdílné snahy ve vedení boje. Na jedné straně stojí snaha vést konflikt násilnými prostředky s cílem porazit protivníka. Oproti tomu na té druhé straně stojí snaha zmírnit násilí, které působí lidstvu utrpení a co nejefektivněji zajistit ochranu osobám, které se přímo neúčastní boje. V tomto případě se jedná o střet dvou primárních zásad.

- **Zásada válečné účelnosti** – je založena na přesvědčení, že hlavním cílem války je zlomit odpor protivníka za použití všech záměrných prostředků včetně ozbrojené síly. Zásada není ukotvena ani v jedné normě mezinárodního práva. Je potřeba ji vždy aplikovat omezeně.
- **Zásada humanity (lidskosti)** – vychází z toho, že násilí z ozbrojených konfliktů nesmí být použito na osoby, které se přímo neúčastní boje, nebo již byly z tohoto boje vyřazeny. Zároveň nemůže komatantům způsobovat přebytné útrapy. Zásada proniká do všech norem MHP. Je potřeba ji vždy použít i na situace, které jsou normami MHP neupravené. [9]; [10]

Podle G. Mencera představuje MHP určitý kompromis mezi těmito dvěma zásadami, kdy toto právo prostřednictvím právních norem vymezí určitý prostor, ve kterém se uplatňuje zásada humanity a zároveň se omezuje zásada válečné účelnosti. I ve slovech Petrohradské deklarace se vymezuje – viz [9]: *hranice, kde se potřeby války musejí zastaviti před požadavky humanity*. S postupným rozvojem MHP se zároveň projevuje přijímání dalších parametrů zákazů násilí prostřednictvím vydávání nových zákonů, norem apod. Nevyplývá z toho však to, že by jednou bylo válčení zcela zakázané. [9]; [11]; [12]

Existují i odvozené zásady MHP, které nám pomáhají lépe porozumět a podchytit střet zájmů u základních zásad.

I. Zásada rovnosti stran konfliktu

Zásada vychází z toho, že při aplikaci MHP nesmí být jedna strana ozbrojeného konfliktu nadřazena nad druhou bojující stranou, a to ani z hlediska toho, kdo je v konfliktu agresor. Zároveň vyjadřuje nezávislost MHP a vyplývá z jeho účelu.

II. Zásada rozlišování

Tato zásada bývá zařazena na první pozice mezi zásady MHP. Poprvé se objevila již ve zmiňované Petrohradské deklaraci z roku 1868. Hlavním účelem zásady je stanovit, co je zákonným cílem ozbrojeného útoku. Dalším podstatným účelem je, aby se útok skutečně rozlišoval – strany konfliktu jsou povinny vybrat takový způsob vedení boje, aby na nejnižší možnou míru snížily ztráty na civilních osobách a objektech. Zásada je spjata se zásadou vojenské nezbytnosti a přiměřenosti.

III. Zásada vojenské nezbytnosti

Zásada vojenské nezbytnosti je často nazývána i jako zásada vojenské nutnosti. Tato zásada vykládá MHP tak, aby byl protivník co nejrychleji a nejefektivněji překonán s co nejmenší možnou mírou ztrát. Jinými slovy omezuje druh a stupeň použité síly k dosažení svého cíle.

IV. Zásada přiměřenosti

Zásada přiměřenosti bývá nazývána i jako zásada proporcionality. Lze ji uplatňovat pouze při aplikaci ostatních zásad. Vychází z přesvědčení, že pokud by vojenský útok způsobil předpoklad vyšších škod (ohrožení civilistů, civilních objektů), než je předpoklad váhy vojenské výhody, musí být tento útok zakázán.

V. Zásada omezenosti volby prostředků a způsob vedení boje

Poprvé byla zásada uzákoněna v Petrohradské deklaraci a řadí se mezi nejstarší zásadu pro vedení válek. Hlavním účelem zásady je omezit výběr prostředků a způsobů vedení boje k dosažení vojenského cíle. Znamená to, že i když je na určené osoby (komatanty) útok dovolen, tak stále platí zásada humanity a musí být zvolen takový prostředek, který nezpůsobí tragické následky. Za tímto účelem je dnes již řada zbraní zakázána např. chemické zbraně, výbušné zbraně produkující střepiny, nesnesitelné RTG záření, zápalné zbraně, dusivé látky, jedovaté látky. I v situaci, že určitá zbraň není zakázána, musí být bojovník, pokud to okolnosti dovolí, vyrazen z boje humánnější zbraní.

VI. Zásada nestrannosti

Zásada zajišťuje stejnou péči všem raněným příslušníkům ozbrojených sil, a to bez rozdílu na danou příslušnost k jedné nebo druhé straně konfliktu. V případě, kdy by jeden příslušník potřeboval pomoc okamžitou, pomoc by byla rozdělena tak, aby byl první v pořadí.

Výše uvedená soustava zásad, která je tvořena především zásadou válečné účelnosti a humanity, musí být aplikovaná ve všech ozbrojených konfliktech – jak ve vnitrostátních, tak i mezinárodních. Některé ze zásad jsou uznávané z pouhého obyčejne anebo z haagského a ženevského práva. [9]

1.3 Červený kříž a další rozeznávací znaky v relaci k mezinárodnímu humanitárnímu právu

Všechny znaky Ženevských úmluv a Dodatkových protokolů pro zdravotnickou službu mají stejný účel a rovné postavení – viz obrázek 2. Jsou jimi:

- **červený kříž;**
- **červený půlměsíc;**
- **červený lev a slunce** (nyní není užíván žádným státem);
- **červený krystal.** [13]

Stát, který přijal Ženevské úmluvy a Dodatkové protokoly užívá vždy jeden z výše uvedených znaků. Zároveň každý signatářský stát je povinen přijmout zákon o ochraně těchto znaků. Tyto rozeznávající znaky plní dvě hlavní funkce:

1. **identifikační funkce** – využívá v době míru i v ozbrojeném konfliktu k označení příslušnosti k některé ze složek Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce;
2. **ochranná funkce** – slouží k zajištění ochrany v době ozbrojeného konfliktu zdravotnickým jednotkám (zdravotnické zařízení, personál, materiál, sklady, dopravní prostředky). [13]; [14]

1.3.1 Znak červeného kříže

Symbol červeného kříže na bílém poli je považován historicky za nejstarší rozeznávací znak a zároveň ten nejvyužívanější. Znak byl vytvořen a přijat v roce 1863 na Mezinárodní konferenci a je spjatý s Mezinárodním hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce. V roce 1864 byl dále přijat v první Ženevské úmluvě – rozeznávací znak pro společnosti pomáhající raněným. Jeho hlavním posláním bylo stanovení ochrany nad zdravotnickou službou, raněnými, nemocnými před útokem a iniciovat zdravotní péči pro raněné během ozbrojeného konfliktu.

V ČR je užíván právě znak červeného kříže. Většina populace ho má avšak v povědomí například s první pomocí, označením léčebných produktů a obecně se zdravotnictvím. V případě užije-li osoba tento znak z jiných důvodů, které nejsou v souladu s pravidly mezinárodního práva, může být jeho jednání klasifikováno jako přestupek nebo i trestný čin. [13]; [14]; [15]

1.3.2 Znak červeného půlměsíce, červeného lva slunce

K právnímu ukotvení znaku červeného půlměsíce a znaku červeného lva a slunce došlo v roce 1929. Důvodem vytvoření těchto dvou nových znaků byla citlivost muslimských vojáků na znak červeného kříže. Turecké vojsko v roce 1876, kdy se na Balkáně odehrála opět jedna z válek, vyhladilo personál z řad zdravotníků proto, že bylo označeno páskou právě s červeným křížem na bílém poli. Byl tedy podán požadavek, aby tyto muslimské a arabské národy mohly užít jiného znaku. Červený lev a slunce byl přijat Persií, Iránskou islámskou republikou, ale ti se ji v roce 1980 vzdali a nově přijali znak s červeným půlměsícem. [14]; [15]

1.3.3 Znak červeného krystalu

Znak červeného krystalu je ze všech uznaných rozeznávacích znaků ten nejmladší. Byl přijat na diplomatické konferenci v Ženevě v roce 2005 po složitých jednáních a na základě přijetí Dodatkové protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku (III. Dodatkový protokol). Tento znak však plní stejné funkce a má rovnocenný význam jako znaky dosud existující a přijaté. Znak je užíván v Izraeli. [16]

Obrázek 2 Rozeznávací znaky v relaci k MHP [13]

2 DISEMINACE A IMPLEMENTACE MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVO

Slovo diseminace v rámci MHP představuje samotné šíření znalostí v této problematice. Šířeny jsou především základní dokumenty tohoto práva, jimiž jsou Ženevské úmluvy a Dodatkové protokoly. Diseminace MHP musí být prováděna jak v době mírové mezi civilním obyvatelstvem, tak i v době válečné v prostředí ozbrojených sil. V každém právním odvětví i v případě MHP platí, že neznalost zákona neomlouvá – zde to platí především, jelikož neznalost může způsobit katastrofické dopady. Hlavní roli zde hrají státy, které se smluvně zavázaly, že budou šířit MHP a dále jednotlivé složky jako například MVČK a národní společnosti. I náš stát přijal závazek šířit znalosti o MHP. Dokumenty a články, které odkazují na tuto povinnost – viz tabulka 2. [3]

Tabulka 2 Shrnutí dokumentů obsahující závazky k diseminaci [17]

Dokument	Čl.
Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.	47
Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři.	48
Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci.	127
Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.	144
Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I).	83
Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II).	19
Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku (Protokol III).	7
Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní.	25
Druhý protokol k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954.	30

2.1 Doporučené postupy a metody při diseminaci mezinárodního humanitárního práva

Při samotném šíření práva je třeba brát v potaz, komu obsah sdělujeme, a především jakým způsobem jej sdělujeme. V případě, kdy přednášíme složitou problematiku – radíme sem i MHP, bude efektivnější se držet předem doporučených postupů a metod. Výběr správných prostředků k šíření záleží i na věkovém rozdílu příjemců odborného výkladu.

Mezi doporučené postupy při diseminaci MHP radíme:

1. především pochopit význam a problematiku MHP;
2. vyhledat alternativy, jakým způsobem bude MHP předáváno;
3. vytyčit si hlavní a vedlejší cíle v oblasti MHP;
4. přichystat si určitou výukovou aktivitu;
5. zpracovat zkušenosti dosažené během aktivity. [18]

Správně vybraná metoda a zjednodušení tématu vede ke snadnějšímu porozumění problematice v oblasti MHP. Mezi doporučené metody patří aktivizující metody a metody, které rozvíjí čtenářské dovednosti, u kterých dochází k procesu kritického myšlení. Jako další zde můžeme zařadit: metody práce s textem, monologické, dialogické, diskuzní, situační a audiovizuální. Mezi často využívané metody pro diseminaci patří níže uvedené.

- **Řízená debata** – metoda, při níž je zdůrazněna klíčová teze. Využívá se u vytvořených skupin, kdy jedna skupina tvrzení obhajuje a druhá naopak zpochybňuje. V každé skupině je vždy určen mluvčí, který prezentuje názory, následně si skupiny mezi sebou kladou otázky. Záměrem je přesvědčit publikum o svém tvrzení.
- **Metoda I.N.S.E.R.T** – slouží ke zhodnocení sdělení z předloženého textu. Po přečtení textu jsou využívány značky k informacím v textu – text je příjemcem ohodnocen: (✓) vím, (+) nová informace, (—) informace je odlišná než vím, (?) informace je nejasná. Tato metoda je vhodná především pro složitější texty.
- **Metoda dokončování neúplných výpovědí** – záměrem metody je aktivovat u příjemce logické přemýšlení na základě neúplného vytvořeného textu. Například: MHP je..., dvě základní zásady MHP jsou...
- **Audiovizuální metoda** – velmi oblíbená metoda, která je postavena na základě promítání krátkého dokumentárního a animovaného filmu. Organizace Červený

kříž produkovala: Příběh jedné myšlenky [19], Válečné právo v kostce [20], Helpman [21], Kde nyní jsou [22].

- **Metody simulační a situační** – metoda čerpá ze skutečnosti, na které je založen problém. Cílem je použít své znalosti, zkušenosti, vlastní názory k hledání pozitiv a negativ problému. [18]

2.2 Národní skupina pro implementaci mezinárodního humanitárního práva

Národní skupina pro implementaci MHP zastává funkci stálého koordinačního a poradního orgánu pro subjekty, jimiž jsou především Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Ministerstvo obrany ČR, Český červený kříž a další subjekty, a to v otázkách, které se týkají problematiky MHP. Její vznik se vyvíjel postupně. V rámci konání 30. Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce v Ženevě ve dnech 26.–30. listopadu 2007 se delegace vlády ČR účastnila jednání na této konferenci. Vyvrcholením vyšlo usnesení č. 1290 ze dne 14. listopadu 2007, kterým byly schváleny závazky uvedené ve výňatku z usnesení vlády č. 1290/2007 v **příloze P I**. [23]

Tento ustavující smluvní dokument byl ovšem slavnostně podepsán zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR, Ministerstva obrany ČR a Českého červeného kříže v Černínském paláci až 10. října roku 2011. Funkci sekretariátu má v gesci mezinárodněprávní odbor Ministerstva zahraničních věcí ČR. V současné době nalezneme obdobné instituce ve více než 100 státech světa. [23]

Činnost členů Národní skupiny

Členové se drží přesvědčení, které přímo vyplývá z preambule ujednání o ustanovení Národní skupiny pro implementaci MHP: *všeobecná znalost norem mezinárodního humanitárního práva je nejlepší zárukou jeho respektování a tím i ochrany obětí ozbrojených konfliktů*. [23]; [24, s. 1]

- **Český červený kříž** (zakládající člen) – v rámci MHP tvoří jednu z nejdůležitějších složek pro diseminaci a implementaci v podmínkách ČR. Mezi úlohy Českého červeného kříže (dále jen „ČČK“) v této oblasti patří především spolupráce na šíření MHP se státními i nestátními organizacemi a institucemi, spolupráce s orgány veřejné správy na respektování MHP a ochrana rozeznávacích znaků. Spravuje internetové stránky Národní skupiny a pátrací službu ČČK. Mezi další

důležité činnosti patří publikace knih a pomůcek k diseminaci MHP, minimálně dvakrát ročně organizuje kurzy a přednášky o MHP, podílí se na poradenství v této oblasti, dohlíží a vydává povolení na užívání znaku červeného kříže v ČR. [25]

- **Ministerstvo zahraničních věcí ČR** (zakládající člen) – mezi úlohy ministerstva náleží plnění úkolů při styku MVČK a mezinárodními trestními soudy a tribunály, diseminace znalostí MHP, udělení povolení na import a export vojenského materiálu, řídí a spravuje přípravy a projednávání mezinárodních smluv z oblasti MHP a trestního soudnictví. Zároveň dohlíží na správné uplatňování smluv v oblasti MHP při plnění zájmů zahraniční politiky našeho státu. [26]
- **Ministerstvo obrany ČR** (zakládající člen) – ministerstvo v rámci své kompetence plní obsah pramenů MHP, zajišťuje rozhodnutí o nových prostředcích, které dle právních norem musí být vhodné pro využití ozbrojených konfliktů. Dále se zaměřuje na diseminaci znalostí MHP u personálu ozbrojených sil ČR, vydává publikace a příručky, organizuje besedy, kurzy, přednášky z oblasti MHP. [27]
- **Ministerstvo spravedlnosti ČR** – v rámci své působnosti zajišťuje naplnění úmluv MHP, a to v oblasti trestního práva hmotného a procesního. Dále propaguje znalost této problematiky u české justice a spolupracuje ad hoc s Mezinárodním trestním soudem a Radou bezpečnosti OSN. Zároveň je ústředním orgánem ČR pro mezinárodní soudní spolupráci v oblasti trestní. [28]
- **Ministerstvo vnitra ČR** – propaguje znalost MHP u dvou základních složek integrovaného záchranného systému (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR). Plní šíření úmluv MHP v rámci svých pravomocí, tj. například v souvislosti s migrací, krizovým řízením, ochranou obyvatelstva a se zajišťováním vnitřní bezpečnosti státu. [29]
- **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR** – hlavním úkolem ministerstva v této oblasti je vytvářet, připravovat, zveřejňovat výukové a metodické materiály, články na uplatňování MHP. Dále provádí začleňování této problematiky do rámcových vzdělávacích programů a do výuky na školách v ČR. [30]
- **Ministerstvo kultury ČR** – se zaměřuje především na ochranu kulturních statků během ozbrojeného konfliktu a jejich řádného označení, dále jmenuje vybrané památky na seznam kulturních statků. Mezi další činnosti patří i provádění informovanosti o ochraně těchto statků a plnění úkolů dle Úmluvy o ochraně kulturních statků z roku 1954 a jejích dvou protokolů z roku 1954 a 1999. [31]

- **Ministerstvo životního prostředí ČR** – je zapojeno do řešení MHP pouze v situacích, kdy se vyskytne problém týkající se životního prostředí, a to především v oblastech změny klimatu, škod na životním prostředí, rizik, pohrom. [32]
- **Ministerstvo zdravotnictví ČR** – zajišťuje kvalifikovaný zdravotnický personál, který zná řadu povinností a oprávnění v oblasti MHP. Spoluorganizuje kurz MHP a ZZS pro krizové manažery a zdravotnický personál. [33]
- **Ústav mezinárodních vztahů** – analyzuje a reaguje na nové výzvy ve světě spojené s problematikou MHP. Centrum se dále zabývá mezinárodněprávními otázkami v oblasti mezinárodního práva lidských práv, MHP, mezinárodního trestního práva a boje proti terorismu. Členové centra se také podílejí na vyvážení publikací z této oblasti. [34]

2.3 Typy opatření k implementaci mezinárodního humanitárního práva

K řádnému implementování MHP mezi obyvatelstvo, ozbrojené síly, bezpečnostní sbory a záchranné sbory ČR napomáhají nabízené typy opatření, které jsou k dispozici. Současně obdobnou funkci k implementování MHP plní a tím tak napomáhají i média, vliv veřejného mínění a diplomatické úsilí. Mezi základní tři typy opatření náleží:

1. Preventivní opatření

Tento typ opatření vychází z požadavků států, jež se pod svým vlastním rozhodnutím samovolně rozhodly přijmout a dodržovat mezinárodně právní závazky, jimiž jsou:

- diseminace MHP;
- vyškolení způsobilého kolektivu lidí pro uskutečňování a realizaci humanitárního práva;
- ustanovit kvalifikované právní poradce v oblasti ozbrojených sil;
- ratifikovat ty právní normy, jejichž účelem je dodržování humanitárního práva;
- tlumočení smluvních textů.

2. Kontrolní opatření

Jedná se o opatření, která poskytují možnost kontrolovat dodržování MHP po dobu celého konfliktu a zahrnují:

- obsah činnosti MVČK;

- obsah činnosti patronátních mocností a i jejich zástupců.

3. Represivní opatření

Opatření, která se opírají o povinnosti jednotlivých stran konfliktu. Mezi tyto povinnosti náleží zabránění a skončení celého porušování MHP. Zároveň by tato opatření odstraňovala eventuální porušitele MHP. Řadí se sem zejména:

- stíhání závažných porušení, která jsou brána jako válečné zločiny;
- oboustranná soudní pomoc mocentství v oblasti trestní;
- odpovědnost, povinnost vedoucích a armádních velitelů při odkrývání a sankcionování porušení MHP.

Kromě preventivních, kontrolních a represivních opatření existuje ještě celá řada dalších implementačních způsobů, které zároveň vykonávají úlohu výše uvedených opatření. Do skupiny opatření, která vychází z potřeby států zabezpečit zachování humanitárního práva, především patří:

- **procedura dotazování;**
- **činnost Mezinárodní zajišťovací komise;**
- **sledování aplikace a interpretace právních ustanovení;**
- **spolupráce s OSN. [2]; [3]; [5]**

3 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Válečné konflikty lidstvo doprovází od samého vzniku naší populace. Už od historických válečných konfliktů můžeme porovnávat značné ztráty na lidských životech, použití určitých forem vedení boje a nových zbraní. Díky zrození MHP tyto boje byly humanizovány. První část teoretické práce byla věnována postupnému vzniku MHP a přijetí základních pramenů, které tvoří hlavní součást celého práva.

V současné době prozatím neprobíhá žádný celosvětový konflikt, který by si vyžádal účast většiny mocností na zemi, ale může to být jen otázka času. V případě vzniku těchto situací se musí brát v potaz MHP, které určí pravidla a zásady války. Tuto problematiku by měly znát především státy, které se zavázaly, že budou dodržovat úmluvy a smlouvy spojené s MHP.

Aby bylo naplňováno dodržení této problematiky, je potřeba ji co nejefektivněji šířit do povědomí obyvatelstva ČR. K diseminaci MHP mohou pomoci doporučené metody a postupy jak správně a efektivně šířit. Na konec byla uvedena důležitá role Národní skupiny pro implementaci MHP, která má hlavní podíl na šíření a implementování MHP v podmínkách ČR.

Pozitiva MHP:

- humanizace ozbrojeného konfliktu,
- ochrana civilního obyvatelstva a zdravotnického personálu (materiálu, zařízení) před možnými následky ozbrojeného konfliktu,
- zákaz určitých typů zbraní, které způsobují nadměrné útrapy při ozbrojeném konfliktu,
- předcházení jaderné války pomocí smlouvy o zákazu jaderných zbraní,
- spolupráce zemí, které ratifikovaly některé úmluvy a smluvní závazky.

Negativa MHP:

- pozdní přijetí čtyř Ženevských úmluv z roku 1949, tedy po skončení první a druhé světové válce,
- obtížná aplikovatelnost MHP v praxi – v ozbrojeném konfliktu,
- vytvořené smlouvy a úmluvy nejsou závazné pro všechny země – jednotlivé státy na světě si mohou vybrat, které úmluvy a smlouvy ratifikují,
- nesnadné kontrolování porušení MHP při konfliktu.

4 CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

4.1 Cíle práce

Cílem bakalářské práce je kritické posouzení současného stavu diseminace MHP v podmínkách ČR, vypracování vlastního návrhu na zkvalitnění jeho šíření, uskutečnění přednášky na problematiku MHP a zpracování teoretického vstupu do této problematiky.

4.2 Omezující podmínky práce

Práce se zaměřuje pouze na diseminaci MHP u obyvatel ČR.

4.3 Použité metody při zpracování práce

- **Obsahová analýza**

Při zpracování teoretické části je využita obsahová analýza dat z odborné literatury. Využity jsou i platné vyhlášky a ujednání. Kromě toho je mnoho informačních zdrojů převzato z internetových zdrojů. Dalším zdrojem dat jsou i odborné články v časopisech.

- **Dotazníkové šetření včetně zpracování dat**

V části praktické je primární metodou dotazníkové šetření a následné zpracování výsledných dat. Tato metoda byla využita hned dvakrát. První dotazník byl určen pro obyvatele žijící v ČR a na základě odpovědí respondentů byl vytvořen kritický posudek na šíření MHP na našem území. Druhý z dotazníků byl předložen respondentům, kteří se zúčastnili realizované přednášky o MHP.

- **Experiment**

Na základě realizace přednášky o MHP je dostatečně vysvětlena problematika vztahující se k tomuto tématu. Možnost vyslechnout si poznatky o MHP mohl každý obyvateľ, který měl zájem. Cílem experimentu je vyzkoušení navrhovaného způsobu efektivnějšího šíření MHP.

- **Zúčastněné pozorování**

Metoda zúčastněné pozorování je využita v rámci konané přednášky o MHP. Na základě vlastního pozorování přednášejících je stručně zhodnoceno, zda přednáška byla efektivní nebo ne. Slouží tedy i jako zpětná vazba k možným návrhům na zlepšení výkladu prezentace.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 POSOUZENÍ DISEMINACE MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICCE

Diseminaci MHP lze považovat i dnes za velmi důležitou činnost. Bohužel i v současné době existují ozbrojené konflikty, které mohou ohrožovat populaci na celém světě. K tomu, aby MHP bylo naplňováno a nebylo porušeno, je potřeba tuto problematiku šířit jak v podmínkách naší republiky, tak i celosvětově. Tato kapitola bude věnována tomu, jak je nyní MHP diseminované mezi obyvatelstvem ČR. K vytvoření kritického závěru diseminace MHP poslouží první vytvořený dotazník, na který odpovídali obyvatelé ČR.

5.1 Dotazníkové šetření I.

První dotazník byl vytvořen s cílem zjistit, zda obyvatelé na území ČR mají povědomí o problematice spojené s MHP a také do jaké míry znají tuto oblast. Tento dotazník byl zrealizován:

- v elektronické podobě, prostřednictvím internetové stránky Survio; [35]
- v tištěné podobě.

Důvod zvolení těchto různorodých způsobů realizace průzkumu mezi obyvatelstvem byl jednoznačný – ne všechny věkové skupiny obyvatel umí zacházet s výpočetní technikou. Pro poměrně mladé obyvatelé byl tedy zvolen způsob vyplnění prostřednictvím internetové stránky a pro starší zase prostřednictvím tištěného formuláře.

V celém dotazníku bylo položeno 18 otázek, které byly jak uzavřené, tak i otevřené. U některých otázek měl respondent, dle svého uvážení, zaškrtnout jednu nebo více odpovědí. U otevřených otázek respondenti dopisovali svou vlastní odpověď, kdežto u uzavřených zaškrtovali pouze ty, které se jim podle vlastní úvahy zdály příznivější.

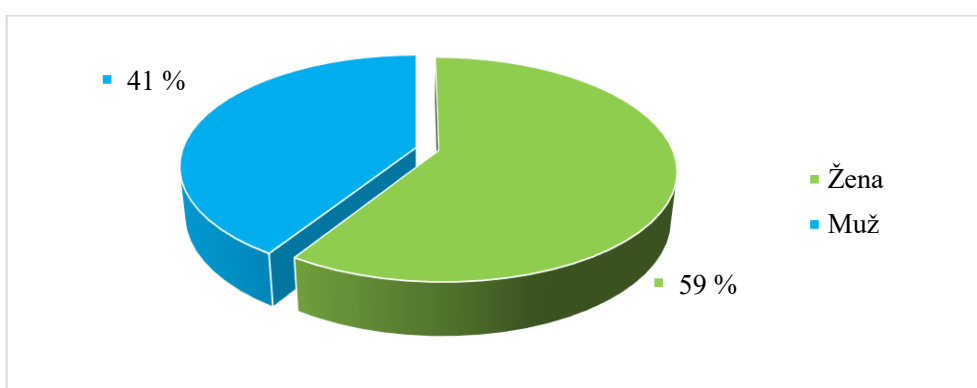
Dotazník byl složen ze dvou částí a bylo na respondentech, jakou část formuláře budou podle svých získaných vědomostí o MHP vyplňovat. První část se zaměřovala na obecné otázky. Klíčovou otázkou pro rozdělení formuláře byla otázka č. 7 – pokud respondent znal problematiku MHP, pokračoval v postupném vyplňování formuláře, ale jestliže ji neznal, přesunul se na otázku č. 16. Druhá část formuláře, jak už bylo naznačeno, se zabývala konkrétními otázkami k MHP. Závěr dotazníku vyplňovali zase všichni respondenti bez ohledu na znalosti. Celý dotazníkový formulář je obsažen v **příloze P II**.

5.1.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření I.

Průzkum pomocí dotazníkového šetření probíhal od 16. do 23. února 2019. Celkový zájem o vyplnění formuláře – 110 respondentů. Výsledky ze šetření jsou promítnuty ve formě grafů se slovním a procentuálním popisem odpovědí respondentů. Analýza zpracovaných odpovědí se nachází níže a je interpretována po jednotlivých otázkách.

Otázka č. 1. – Jakého jste pohlaví?

První otázka v dotazníku byla uzavřená. Respondent odpovídal pouze z výběru, zda je žena nebo muž. Otázka sloužila k identifikaci respondentů – viz graf 1.

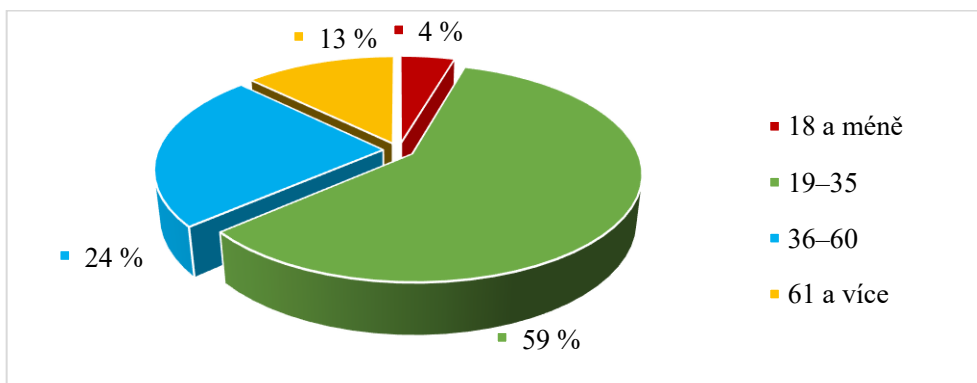

Graf 1 Pohlaví [vlastní]

Jak již bylo zmíněno, průzkumu se zúčastnilo 110 osob, z toho 65 žen a 45 mužů. Z grafu vyplývá, že průzkumu se zúčastnilo více žen (59 %) než mužů (41 %).

Otázka č. 2. – Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Otázka druhá se dotazuje respondentů, do jaké věkové kategorie by se jednotliví respondenti zařadili. Respondenti v této uzavřené otázce odpovídali ze čtyř možných odpovědí – viz graf 2.

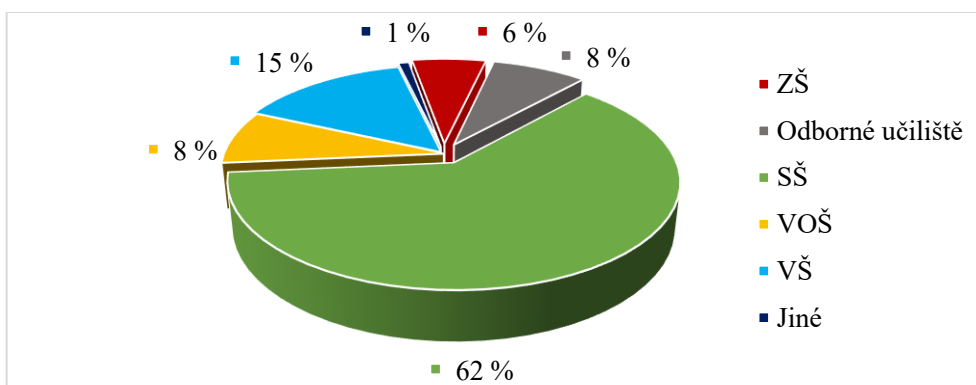

Graf 2 Věk [vlastní]

Jak je z grafu vidět, nejvíce dobrovolných dotazovaných bylo ve věku 19–35, tedy 65 osob (59 %). Dále se z celkové počtu dotazovaných na druhém pořadí řadí věková kategorie 36–60 let, tedy 26 dotazovaných osob (24 %). Ve věkové kategorii 61 a více let odpovídalo 14 osob (13 %). Nejmenší zastoupení zde měla věková skupina 18 a méně, zde se zúčastnilo pouhých 5 osob (4 %).

Otázka č. 3. – Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

V pořadí třetí otázka je zaměřena na dosažené vzdělání respondentů – viz graf 3. Dotazovaní v této uzavřené otázce vybírali z šesti odpovědí – podle svého nejvyššího vzdělání. Jedna z šesti možností byla odpověď – jiné, kde respondenti mohli napsat své vzdělání, které je jiné než pět uvedených.

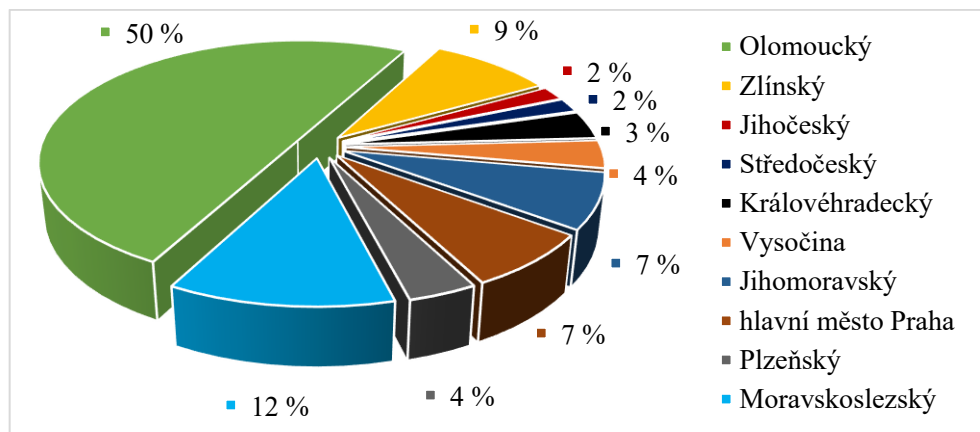

Graf 3 Vzdělání [vlastní]

Největší zastoupení respondentů bylo se vzděláním středoškolským, a to 68 osob (62 %). S velkým odstupem dále bylo nejvíce dotazovaných s vysokoškolským vzděláním, a to 16 osob (15 %). Se stejným zastoupením, tedy 9 osob, byli respondenti s vyšším odborným vzděláním a odborným učilištěm – v obou případech 9 %. Dále se do výzkumu zapojilo 7 osob se základním vzděláním (6 %). Jeden ze sto deseti dotazovaných uvedl vzdělání, které nebylo ze všech pěti na výběr – gymnázium (1 %).

Otázka č. 4. – Uveďte, v jakém kraji ČR máte trvalé bydliště?

Otázka čtvrtá se zabývá, v jakém kraji respondenti mají trvalé bydliště. Jedná se o otevřenou otázku, kdy každý respondent uvedl, ve kterém ze čtrnácti krajů ČR má trvalé bydliště – viz graf 4. Úsilím bylo získat respondenty ze všech krajů v ČR.

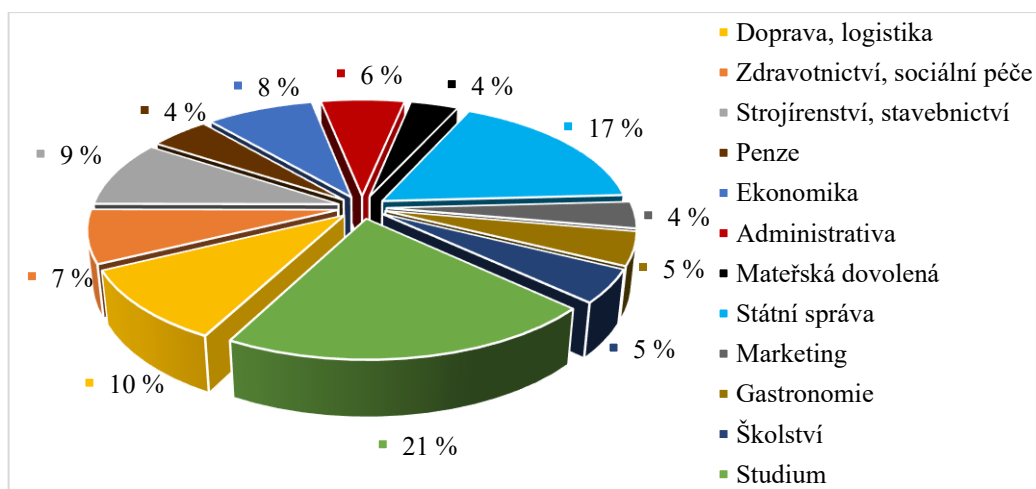

Graf 4 Trvalé bydliště [vlastní]

Jak je jasně viditelné z grafu, přesná polovina dotazovaných byla z kraje Olomouckého, a to 55 osob ze 110 (50 %). Ve druhém pořadí je kraj Moravskoslezský, kdy odpovídalo 13 osob (11 %). Dále mělo o účast na průzkumu zájem 10 (9 %) respondentů ze Zlínského kraje. Připojili se i respondenti z Jihomoravského kraje a z hlavního města Prahy, kdy v každém kraji odpovídalo 8 osob (7 %). V dalším případě měli shodný počet respondentů 4 (4 %) kraj Plzeňský, Královéhradecký a Kraj Vysočina. Poslední respondenti pocházeli z kraje Jihočeského a Středočeského, v obou krajích byli 2 respondenti (2 %). Žádný respondent se do průzkumu nezapojil z kraje Karlovarského, Libereckého, Ústeckého a Pardubického.

Otázka č. 5. – V jakém odvětví pracujete, popřípadě jaký obor studujete?

Další otázka v pořadí se respondentů dotazuje, v jakém odvětví pracují a popřípadě jaký obor studují – viz graf 5. Otázka je otevřená a dotazovaní na ni odpovídají vlastními slovy.

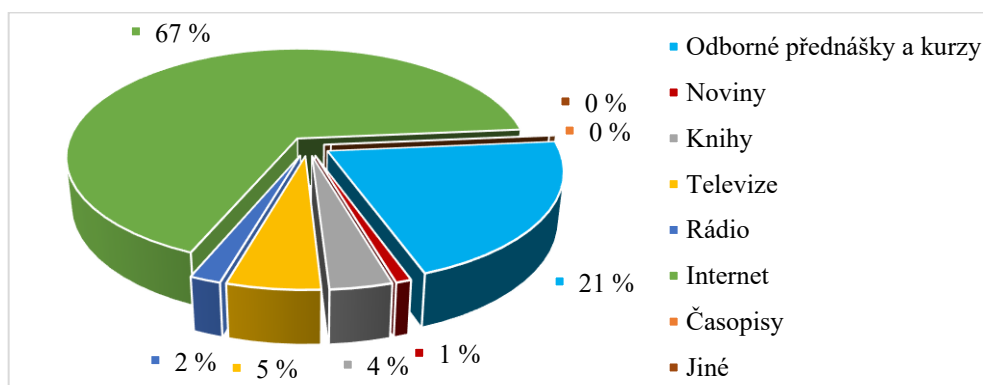

Graf 5 Pracovní odvětví, studijní obor [vlastní]

Do dotazníkového šetření se zapojilo 23 studentů (21 %) z různých oborů – geologie 1, biologie 1, oděvní 1, gymnázium 5, stavební 6, ochrana obyvatelstva 9. V druhém největším pořadí byla státní správa, a to 19 respondentů (17 %) – Policie ČR 6, Armáda ČR 7, Hasičský záchranný sbor ČR 6. Z odvětví dopravy a logistiky se zapojilo do šetření 11 respondentů (10 %). Z odvětví strojírenství a stavebnictví se zúčastnilo 10 respondentů (9 %) – strojírenství 6, stavebnictví 4). Celkem 9 respondentů (8 %) bylo z odvětví ekonomiky. Do šetření se zapojilo i 8 dotazovaných (7 %) z řad zdravotníků a sociální péče. Celkově 7 respondentů (6 %) pracuje v administrativě. Z odvětví gastronomie se zapojilo 5 respondentů (5 %), toto stejné procento zapojení bylo i v oblasti penze a školství. Dále 4 respondenti (4 %) pocházeli z marketingu. Účast na šetření projeví i 4 respondenti (4 %), kteří uvedli, že jsou nyní na mateřské dovolené.

Otázka č. 6. – Který zdroj preferujete v rámci získávání nových informací?

Cílem otázky č. 6 bylo zjistit, který zdroj respondenti preferují při získávání nových informací – viz graf 6. Odpovídající měli vybrat jednu odpověď, kromě toho mohli doplnit i jinou odpověď. Tato otázka byla do průzkumu zařazena z důvodu dalšího šetření, kdy vyhodnocené odpovědi od respondentů budou dále použity v praktické části práce, konkrétně v kapitole – Možné způsoby efektivnějšího šíření problematiky MHP.

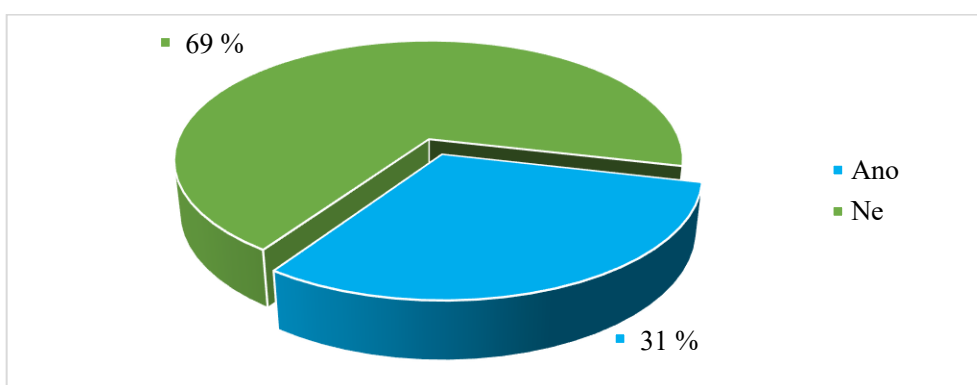
Graf 6 Zdroj získávání nových informací [vlastní]

Většina respondentů, přesněji 74 osob (67 %), získává nové informace prostřednictvím internetu. Myslím si, že internetový zdroj v dnešní digitální době obsahuje mnoho dohledatelných a rychle získaných informací, proto respondenti zvolili tuto variantu při šetření. Dalším zdrojem získávání informací je pro 23 osob (21 %) účast na odborných přednáškách a kurzech. Televizi, jako zdroj získání informací upřednostňuje 6 osob (5 %). I knihy mají své příznivce, tento zdroj preferují 4 osoby (4 %). Zdroj prostřednictvím rádia preferovali 2 respondenti (2 %). V případě jednoho respondenta (1 %) převažují jako zdroj

získání nových informací noviny. V rámci odpovědi na tuto otázku si žádný respondent nezvolil za svůj hlavní zdroj časopisy ani jinou možnost odpovědi.

Otázka č. 7. – Máte povědomí o MHP?

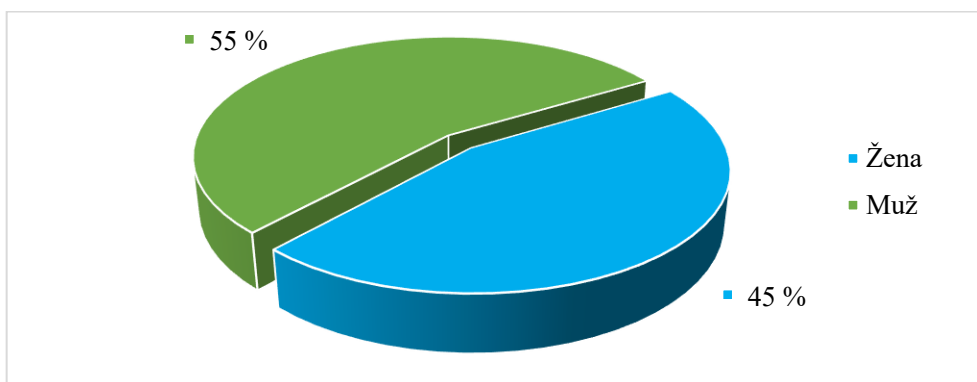
Otázka č. 7 byla považována v šetření za klíčovou. Na základě uzavřené odpovědi se v dalších otázkách dotazníku (8 –15) pracuje pouze s procenty respondentů, kteří na tuto danou otázku odpověděli kladně – viz graf 7. Ti respondenti, kteří na otázku odpověděli záporně, a nemají tak o problematice MHP povědomí, pokračovali v dotazování až k otázce č. 16.

Graf 7 Povědomí o problematice MHP [vlastní]

Pouze **34 osob** (31 %) z celkového počtu všech respondentů (110) zná a má povědomí o problematice MHP. Zbýlých **76 osob** (69 %) na tuto otázku odpovědělo záporně, a tak o této problematice nemají tušení.

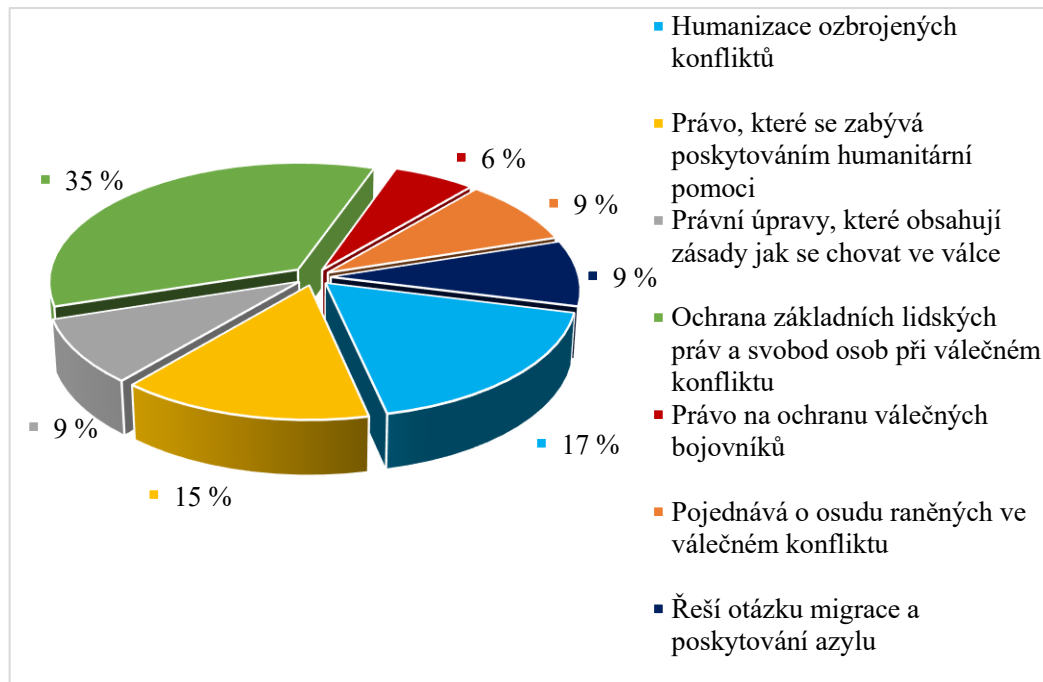
Z celkového počtu mužů (45) jich 15 odpovědělo, že mají povědomí o problematice spojené s MHP. Z celkového počtu žen (65) odpovědělo 18 žen, že zná tuto problematiku – viz graf 8.

Graf 8 Znalost MHP u mužů a žen [vlastní]

Otázka č. 8. – Dokázali byste stručně napsat co je MHP?

Tato otázka vychází z otázky předchozí, kdy se celkový počet respondentů (110) snížil na **34 osob**. Cílem bylo zjistit, zda dotazované osoby vyjádří, co je MHP. Respondenti odpovídali stručně dle vlastního uvážení v několika slovech – viz graf 9.

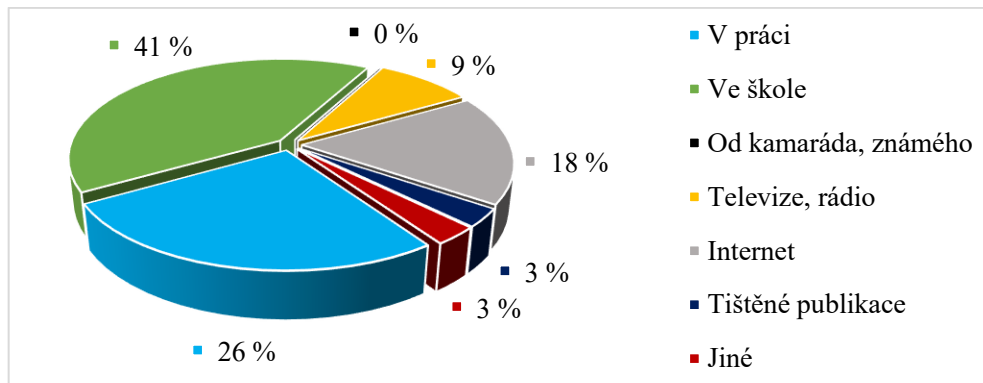

Graf 9 znamená MHP [vlastní]

Nejvíce respondentů uvedlo, že MHP představuje ochranu lidských práv a svobod při válečném konfliktu, jedná se o 12 osob (35 %). Dále se 6 respondentů (17 %) vyjádřilo, že MHP slouží k humanizaci ozbrojených konfliktů. Méně osob, konkrétně 5 (15 %) uvedlo, že MHP je právo, které se zabývá poskytováním humanitární pomoci. Stejný počet respondentů, tedy 3 osoby (9 %) si vysvětlují MHP jako určité zásady jak se chovat ve válce, dále že řeší otázku migrace včetně poskytování azylu, a v poslední řadě pojednává o osudu raněných ve válečném konfliktu. Pouze 2 respondenti (6 %) se vyjádřili tak, že MHP je právo na ochranu válečných bojovníků.

Otázka č. 9. – Prostřednictvím čeho nebo koho jste se o MHP dozvěděli?

Další otázka v pořadí, na kterou odpovídalo 34 respondentů, byla zaměřena na zdroj šíření problematiky MHP – viz graf 10. Otázka byla uzavřená a respondenti měli možnost z výběru, popřípadě mohli doplnit i jinou vlastní odpověď.

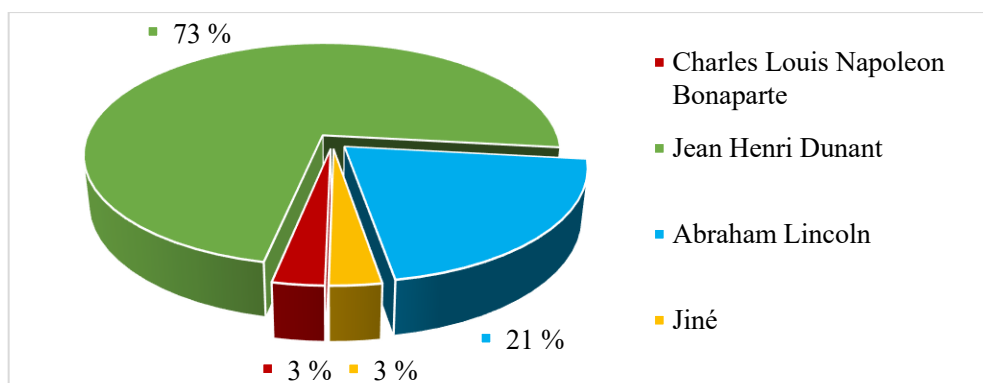

Graf 10 Zdroj předání povědomí o MHP [vlastní]

Nejvíce dotazovaných, tedy 14 osob (41 %) se o MHP dozvědělo v rámci školního vzdělání. Druhým početným zdrojem šíření bylo dle respondentů prostředí práce, díky kterému se o MHP dozvědělo 9 osob (26 %). Internet byl jako zdroj šíření zastoupen u 6 osob (18 %). Jako další zdroje byly uvedeny televize a rádio, celkem dohromady 3 osoby (9 %). Své zastoupení u jednoho respondenta (3 %) mají i tištěné publikace, jako jsou knihy nebo noviny. Stejně procentuální zastoupení respondenta měla i varianta jiná, kdy dotazovaný odpověděl, že se o MHP dozvěděl ze všech uvedených zdrojů. Zdroj šíření od kamaráda a známého žádný respondent neuvedl (0 %).

Otázka č. 10. – Víte, kdo zásadně přispěl ke vzniku MHP?

Otázka č. 10 byla zaměřena na historii MHP, konkrétně kdo má zásadní zásluhu na jeho vzniku. Respondenti měli na výběr ze čtyř uzavřených variant, přitom do jedné z nich mohli uvést další osobu, o které si myslí, že měla zásadní vliv na vznik MHP – viz graf 11.

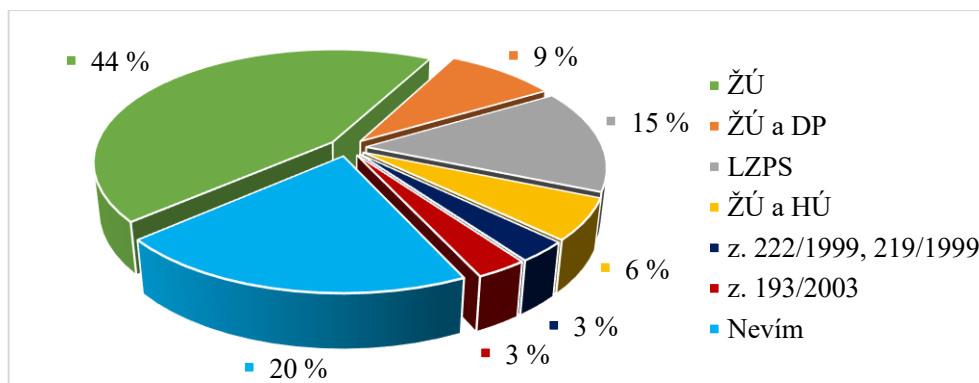
Graf 11 Hlavní zakladatel MHP [vlastní]

Většina respondentů, tedy 25 osob (73 %), dobře zná zakladatele MHP Jeana Henriho Dunanta. Za významného zakladatele MHP považuje 7 osob (21 %) Abrahama Lincolna. Jeden respondent (3 %) považoval za zakladatele Charlese Louise Napoleona Bonaparte.

U jednoho respondenta (3 %) byla vybrána i varianta jiná. Uvedl, že na tuto otázku neumí odpovědět.

Otázka č. 11. – Víte, o které základní právní předpisy se MHP opírá?

Cílem otázky č. 11 bylo zjistit, zda obyvatelé ČR mají povědomí, o základních právních předpisech o které se MHP opírá – viz graf 12. Respondenti odpovídali svými slovy a dle vlastních znalostí, jelikož otázka byla otevřená.

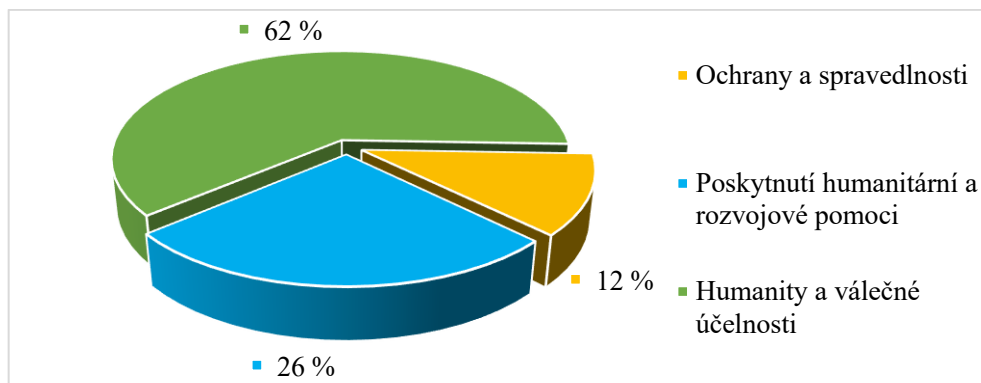

Graf 12 Základní právní předpisy MHP [vlastní]

Celkově 15 respondentů (44 %) správně odpovědělo, že mezi základní právní předpisy patří Ženevské úmluvy. Dalších 7 osob (20 %) uvedlo, že neví, o které předpisy se MHP opírá. Respondenti zapsali také Listinu základních práv a svobod, přesněji 5 osob (15 %). Na dvojici Ženevských úmluv a Dodatkových protokolů si vzpomnělo 9 % respondentů, tedy 3 osoby. Dále byly dvěma respondenty (6 %) zaznamenány Ženevské úmluvy a Haagské úmluvy. V případě jednoho respondenta (3 %), který uvedl české právní předpisy, byl zaznamenán zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany ČR a zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR. V posledním případě jeden respondent (3 %) uvedl zákon č. 193/2003 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Otázka č. 12. – Víte, které dvě základní zásady se MHP prolínají?

V otázce č. 12 měli respondenti vybrat jednu zásadu, podle svého uvážení a znalostí. Tato otázka byla uzavřená a dotazovaný měl možnost vybrat odpověď – viz graf 13.

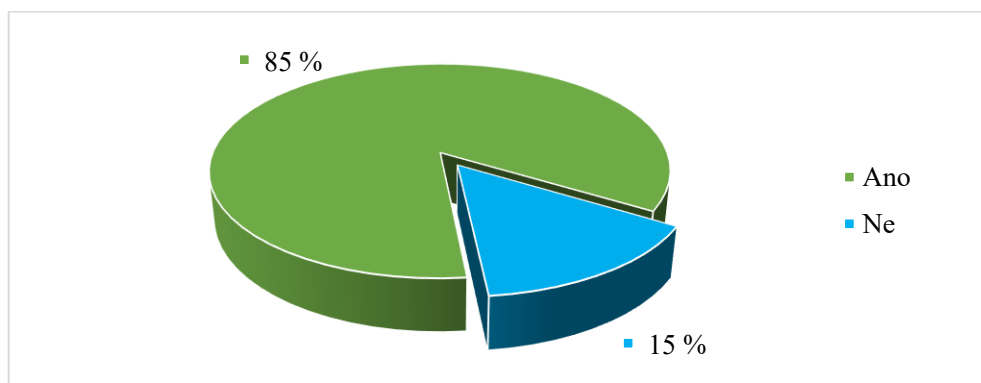

Graf 13 Základní zásada MHP [vlastní]

Nadměrná polovina dotazovaných, přesněji 21 osob (62 %), zvolila správnou zásadu humanity a válečné účelnosti. V druhém případě 9 osob (26 %) zaznamenalo zásadu poskytnutí humanitární a rozvojové pomoci. Zbytek dotazovaných, tedy 4 osoby (12 %), zaznamenaly zásadu ochrany a spravedlnosti.

Otázka č. 13. – Myslíte si, že v současné mírové době v ČR je potřeba mít povědomí o této problematice?

Cílem otázky č. 13 bylo zjistit, jaký názor mají obyvatelé ČR na současný mírový stav v našem státě ve vztahu k MHP. Jednalo se o uzavřenou otázku, kdy respondenti vybírali z možností ano či ne – viz graf 14.

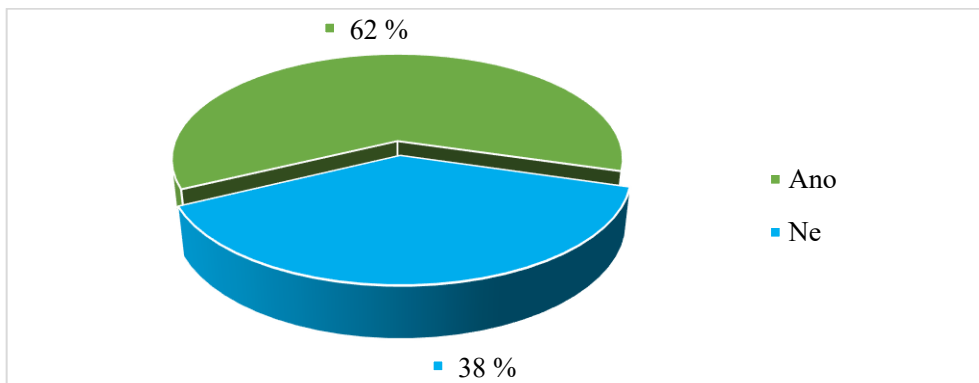

Graf 14 Názor o povědomí MHP [vlastní]

Velká část obyvatelstva, tedy 29 osob (85 %), se domnívá, že je třeba znát tuto problematiku i v době mírové. Oproti tomu 5 osob (15 %) je názoru opačného.

Otázka č. 14. – Spatřujete rozdíl mezi MHP a právem lidských práv?

Uzavřena otázka č. 14 se zabírala názorem respondentů, zda spatřují rozdíl mezi MHP a právem lidských práv. Respondenti vybírali vždy jednu variantu z možnosti ano či ne – viz graf 15.

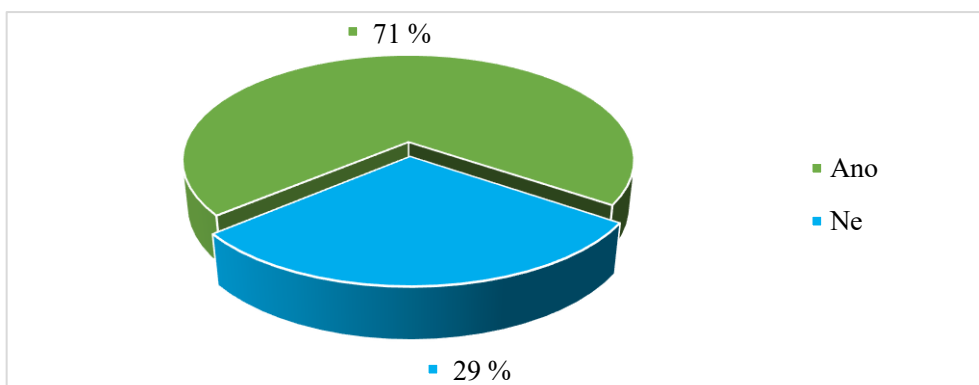

Graf 15 Názor rozdílu [vlastní]

Rozdíl mezi MHP a právem lidských práv spatřovalo 21 osob (62 %). Další část respondentů, tedy 13 osob (38 %), uvedlo, že v tomto případě není rozdíl.

Otázka č. 15. – Myslíte si, že dnešní MHP je aplikovatelné na terorismus?

Opět se jedná o krátkou otázku ve které je dotazováno, zda si respondenti myslí, že je dnešní MHP aplikovatelné na terorismus dnešní doby. Jedná se o uzavřenou otázku, kde byla možnost odpovědi ano nebo ne – viz graf 16.

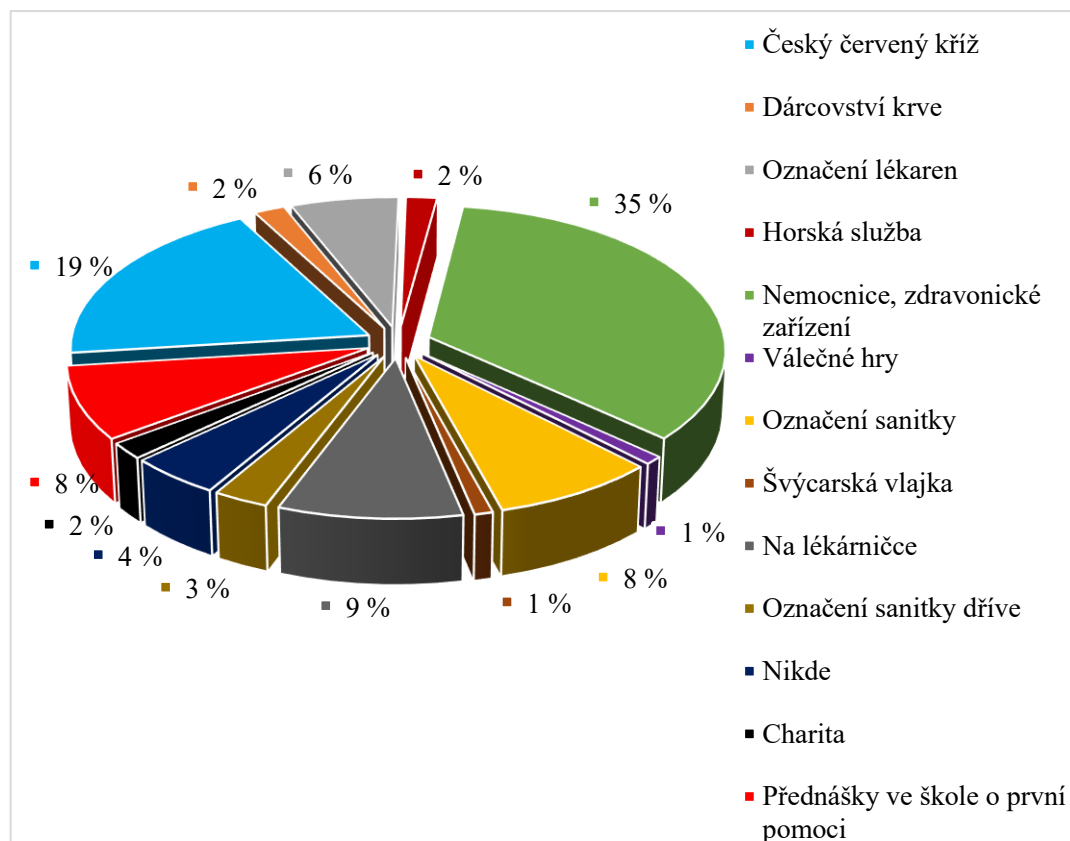

Graf 16 Názor aplikovatelnosti MHP na terorismus [vlastní]

Skoro všichni na tuto otázku odpověděli kladně, tedy že MHP je aplikovatelné na hrozící terorismus. Odpovědělo 24 osob, což procentuálně vyjadřuje 71 %. Pouze 10 osob (29 %) odpovědělo záporně, že MHP není aplikovatelné na terorismus.

Otázka č. 16. – Kde jste měli možnost se v běžném životě setkat s tímto logem?

Tato otázka je zaměřena opět na celý počet respondentů (110), kteří na ni odpovídali. Otevřená otázka se zabývá tím, kde se respondenti mohli v běžném životě setkat se znakem červeného kříže – viz graf 17.

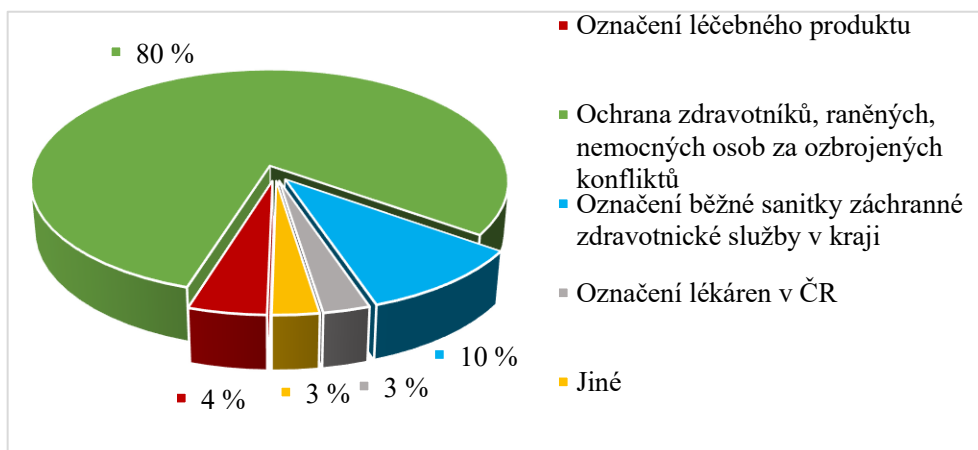

Graf 17 Zdroj setkání se znakem červeného kříže [vlastní]

Nemocnici a zdravotnické zařízení uvedlo 38 osob (35 %). ČČK uvedlo 21 respondentů (19 %). 10 respondentů (9 %) se s tímto logem setkala na lékárnice. Stejný počet dotazovaných, tedy 9 osob (8 %), se v obou případech shodlo na označení dnešních sanitek a na přednáškách ve škole týkající se první pomoci. Celkově 7 osob (6 %) uvedlo označení lékáren. Nikdy se s tímto logem nesešlo 5 osob (4 %). 3 dotazovaní (3 %) uvedli, že se s tímto logem dříve setkávali na sanitkách zdravotnické služby. Stejný počet respondentů, dvě osoby (2 %), uvedl různou variantu, jako je dárcovství krve, charita, horská služba. Jeden respondent (1 %) se s logem setkal na vlajce Švýcarska. Toto logo bylo dále viděno ve válečné hře jako označení zdravotníků u jednoho respondenta (1 %).

Otázka č. 17. – Co konkrétně vyobrazené logo v otázce č. 16 podle Vás znamená?

Předposlední otázka celého dotazníku navazuje na předchozí otázku a je uzavřená. Respondenti vybírali z možností, co vyobrazené logo červeného kříže podle nich znamená. Na výběr měli možnost 5 odpovědí – viz graf 18.

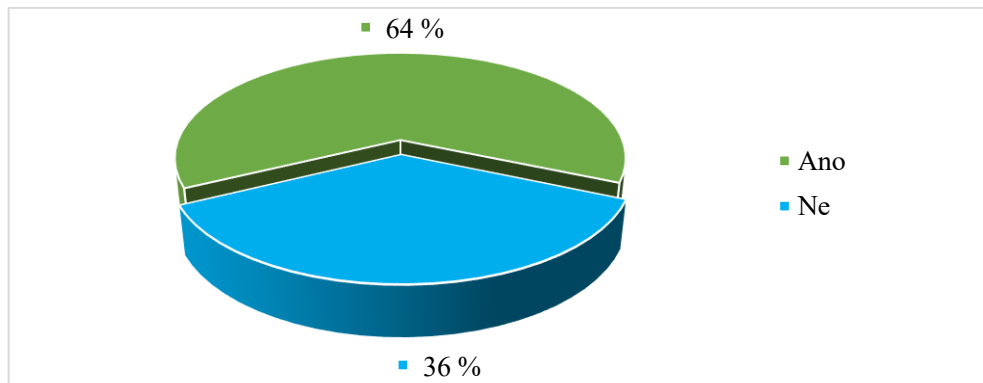

Graf 18 Význam znaku červeného kříže [vlastní]

Skoro všichni na tuto otázku odpověděli, že logo je určeno k ochraně zdravotníků, zdravotnických objektů a materiálu, jakož i raněných a nemocných osob za ozbrojených konfliktů. Odpovědělo tak 88 osob (80 %), což je naprostá většina. Dále 11 osob (10 %) odpovědělo, že toto logo užívají sanitky zdravotnické záchranné služby v určitých krajích. V dalším případě vyobrazení loga pro 5 osob (4 %) znamená označení léčebného produktu, jako jsou sirupy, prášky a podobné zdravotnické věci. Pouze 3 osoby odpověděly, že červený kříž je určen pro označení lékáren v ČR, přičemž se jedná o 3 % respondentů. Stejný počet respondentů jako v předchozím případě, zaznamenalo variantu jinou. Odpověděli tedy, že toto logo znamená symbol Mezinárodního červeného kříže, zdravotní pomoc.

Otázka č. 18. – Chtěl/a byste se dozvědět o problematice MHP, popřípadě si prohloubit své nynější znalosti?

Cílem poslední otázky bylo zjistit, zda mají obyvatelé v ČR vůbec zájem dozvědět se o problematice MHP, popřípadě si prohloubit své dosavadní získané znalosti – viz graf 19. Otázka je uzavřená a byla zde možnost pouze jedné odpovědi – ano nebo ne.

Graf 19 Zájem o problematiku MHP [vlastní]

Z grafu je viditelné, že 70 respondentů (64 %) by uvítalo získání a prohloubení nových informací z oblasti MHP. Naproti tomu, 40 osob (36 %) by o tuto problematiku nejevilo zájem.

5.1.2 Kritické posouzení šíření mezinárodního humanitárního práva

Tato kapitola se odvíjí od dosažených výsledků z výše uvedeného dotazníkového šetření. Nejprve se zaměřuji na obecné otázky, tedy pohlaví, věk, trvalé bydliště, povolání nebo studijní obor respondentů apod. Tyto otázky nepovažuji za klíčové v případě vytvoření kritického posouzení diseminace MHP v ČR. Přestože však nejsou považovány za klíčové, lze podle nich určit (procentuálními výpočty z celkového počtu dotazovaných), že:

- muži znají problematiku MHP více než ženy;
- věková kategorie 61 a více není s oblastí MHP vůbec seznámena, oproti tomu věková kategorie 19–35 zná tuto problematiku dobře;
- lidé se středoškolským vzděláním disponují velkou znalostí MHP;
- největší znalost MHP mají pracovníci Armády ČR;
- populace nejvíce upřednostňuje získání nových informací a poznatků přes internet;
- MHP je nejvíce šířeno prostřednictvím školství.

Klíčové otázky, na základě kterých lze posoudit správné šíření MHP, se týkaly už konkrétně problematiky MHP. Prioritním zjištěním bylo, že z celkového počtu dotazovaných (tedy 110) pouhých 34 osob vědělo, co MHP je. Toto zjištění **lze považovat za negativní, jelikož ani polovina dotazovaných tuto problematiku nezná**. Zároveň 70 respondentů uvedlo, že by mělo zájem se o MHP dozvědět více. Otázkou tedy zůstává

proč tolik dotazovaných i při jejich snaze dozvědět se více, nemá tuto problematiku v povědomí. Osobně si myslím, že MHP není na veřejnosti dosti propagováno, viděno a slyšeno. Na druhou stranu se lidé v dnešní době zajímají hlavně o to, co je aktuální a co spatřují v tisku, reklamách a hlavně na sociálních sítích. Jelikož na území ČR v současné době nehrozí ozbrojený konflikt, její obyvatelé nemají potřebu se touto problematikou zabývat. Co by ale nastalo, kdyby válečný konflikt hrozil? Domnívám se, že by bylo příliš pozdě vyhledávat co MHP je, proto je třeba šířit MHP dále.

U dalších otázek už o MHP mělo 34 respondentů **většinou správné povědomí**. Pozitivně lze ohodnotit vysvětlující odpovědi dotazovaných na to, co konkrétně MHP je. Dále $\frac{3}{4}$ respondentů vědělo, kdo zásadně přispěl ke vzniku samotného práva. Překvapujícím zjištěním byly také povětšinou správné odpovědi na základní právní předpisy ohledně MHP. U dvou základních zásad se správně vyjádřila už **jen větší polovina dotazovaných, což mohlo dopadnout lépe**, jelikož tyto zásady jsou v ozbrojeném konfliktu velmi důležité a MHP je na nich založeno.

Obyvatelé se vyjadřovali i na dvě aktuální otázky dnešního celosvětového problému, a to terorismus a lidská práva. Většina dotazovaných je přesvědčena, že MHP je aplikovatelné i na hrozící terorismus. Jelikož se MHP uplatňuje pouze na ozbrojený konflikt, není tedy v plné míře aplikovatelné na terorismus. Tuto **znalost obyvatel tak lze hodnotit za nedostačující**. V oblasti lidských práv a MHP, větší polovina obyvatel spatřuje rozdíl, což svědčí o **dobré znalosti MHP**. Tyto dvě oblasti se vzájemně doplňují, rozdíl je však v tom, že lidská práva se uplatňují i v době míru.

MHP se zaměřuje i na možnost ochrany před útokem prostřednictvím rozeznávacích znaků při ozbrojeném konfliktu. Jelikož často dochází ke zneužití těchto znaků, položila jsem dotazovaným otázku, kde měli možnost se setkat se znakem červeného kříže. Z šetření a z grafu 17 jde jasně vidět, že znak červeného kříže obyvatelé zaregistrovali na místech a věcech, kde se nemá vyskytovat. Z toho vyplývá, že ti co tento znak využili například v rámci svého podnikání na označení určených výrobků, neznají problematiku MHP, a tím porušují užívání tohoto znaku. Dalším důvodem je neznalost respondentů, kteří se domnívají, že znak červeného kříže se dříve užíval například na sanitních vozech v ČR. Obecně lidé žijící na území našeho státu mají znak červeného kříže spojen se zdravotnictvím, proto mají v povědomí lékárníčky, lékárny, zdravotnické zařízení, horskou službu, charitu. Lze tedy říci, že znalost obyvatelstva v rámci **rozeznávacích znaků**

v relaci MHP je nízká. Oproti tomu většina respondentů při výběru z možností co už konkrétně znak červeného kříže znamená – graf 18, zareagovala správně.

V rámci šetření byla položena i otázka založena čistě na názoru obyvatel, která není spojena s šířením MHP. Většina z 34 respondentů má názor, že i v současné mírové době je třeba znát oblast MHP.

Znalosti MHP se nešíří mezi obyvatelstvem tak, jak by měly. Obyvatelé nejsou v této oblasti dostatečně informováni. **Celkovou diseminaci MHP u obyvatel v ČR lze považovat na základě stupnice (1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostačující, 5 – nedostačující) za dostačující.**

6 MOŽNÉ ZPŮSOBY EFEKTIVNĚJŠÍHO ŠÍŘENÍ PROBLEMATIKY MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA

Jelikož, jak už bylo naznačeno výše, znalost MHP je u obyvatel ČR nedostačující, je celá tato kapitola zaměřena na možné způsoby, jak efektivněji diseminovat MHP. Tyto návrhy by tedy mohly přispět ke zlepšení současného stavu. Jednotlivé podkapitoly jsou zaměřené vždy na určitou věkovou skupinu obyvatel žijících na území ČR.

6.1 Obecné návrhy

První skupina návrhů jak efektivně šířit MHP je tvořena z obecných předpokladů, které působí na všechny věkové kategorie. Uplatňují se kdykoliv a kdekoliv v podmínkách ČR prostřednictvím zdrojů, které si každý obyvatel ČR může koupit a obstarat.

6.1.1 Vznik spolku pro diseminaci mezinárodního humanitárního práva

ČČK měl k 31. prosinci 2017 celkem 16 758 členů a dobrovolníků, podílejících se na pomáhání a záchraňování osob a charitativních činnostech. [36]

Na celou ČR je to malé množství. ČČK sice přednáší na školách dle žádostí pedagogů nebo pořádá kurzy, ale to se jeví jako nedostatečné, proto by byl vznik nového spolku zabývající se touto problematikou dobrým přínosem. Jednalo by se o neutrální spolek, který by se zabýval pouze šířením MHP po naší republice. Členové by byli dobrovolníci, kteří absolvovali kurz MHP. Přednášející by vyučovali, co vlastně MHP je a k čemu je dobré jej znát. Vzniklý spolek by se mohl zaměřit na všechny věkové kategorie obyvatel.

6.1.2 Zviditelnění mezinárodního humanitárního práva

Hlavním návrhem pro to, aby bylo MHP více upevněno v povědomí obyvatel ČR, je, aby bylo na veřejnosti více a častěji viditelné. Tato problematika by tak měla být viděna a slyšena, a to prostřednictvím různých zdrojů, které jsou pro tyto účely určeny. Například jeden ze zdrojů šíření je televize, kterou denně používá téměř každá rodina. Prostřednictvím **televize** a vytvoření vícedílného pořadu by se tak o MHP mohl dozvědět každý, kdo by si večer pustil televizi. Tento pořad by dle mého názoru mohl být vysílán 1x za 3 týdny na stanicích České televize a každý díl by se věnoval jiné oblasti z MHP.

Za realizaci by mohl být zodpovědný ČČK, jakož je hlavním členem Národní skupiny pro implementaci MHP.

Prostřednictvím mluveného slova, by MHP mohlo být také šířeno na vybraných stanicích **rádia**. Jednou takovou stanicí by mohla být stanice Českého rozhlasu, jelikož spolu s Českou televizí se na ně uplatňují koncesionářské poplatky, které každý obyvatel na našem území dle zákona musí uhradit. [37] A jelikož se ČR zavázala k šíření MHP u nás, vidím diseminaci prostřednictvím Českého rozhlasu a České televize za aplikovatelně nejjednodušší návrh. Vysílání by mohlo probíhat tak, že by vždy s moderátorem ve studiu byla i osoba znalá v oblasti MHP, která by 30 minut odpovídala na otázky kladené moderátorem. Dále by do studia mohli prostřednictvím telefonů volat posluchači s dotazy, na které by zodpovědná osoba odpovídala.

Dalším možným způsobem je vytvoření **billboardů a plakátů**, které by svým obsahem člověka zaujaly natolik, že by se o tuto problematiku začal aktivně sám zajímat. Tento návrh by měl být realizován v lokalitách, kde se denně pohybuje několik stovek obyvatel ČR (náměstí, stanice a dopravní prostředky městské hromadné dopravy, kina, divadla, nemocnice, obchody). Kromě toho, že plakáty a billboardy by měly být pestré a zajímavé, tak by také měly obsahovat například i informaci s odkazem na větší množství poznatků. S tímto návrhem jsou spojené i tzv. brožurky, které uvádím jako jeden z možných návrhů u diseminace mezi seniory. Za tuto realizaci by mohl být zodpovědný ČČK.

Značná část obyvatel v ČR si pravidelně kupuje a čte tisk (**noviny, časopisy**), bylo by proto účinné vytvořit reklamu prostřednictvím odborného článku právě v těchto publikacích. Každý měsíc by tak mohl vycházet odborný článek, který by byl vždy zaměřen na určitou oblast MHP. Čtenář se tak o MHP může dozvědět v teple domova. Noviny a časopisy, v kterých by byl článek uveřejněn, by mohly být zaměřené na historii nebo by se mohlo jednat o běžné noviny na pultech novinových stánků. Odpovědnost za tuto realizaci by mohl mít opět ČČK. Nevýhodou tohoto návrhu je, že čtenář, který by měl nějaké připomínky ohledně MHP, by se nemohl na nikoho s dotazem přímo obrátit.

V případě šíření MHP pomocí **internetu** tuto činnost v podmínkách ČR velice dobře zabezpečuje organizace ČČK a její webové stránky. Podobně kvalitní šíření MHP v podmínkách ČR ČČK realizuje v rámci publikačních zdrojů, jako jsou **knihy**. Bohužel tyto publikace nejsou určeny k prodeji, obyvatel si je tak nemůže zakoupit. Bylo by proto přínosné knihy zařadit do prodejen. Koupí tištěných knih by tak uvítali obyvatelé, kteří

neovládají prostředí internetových stránek. Cena publikací by se pohybovala kolem průměru prodeje dnešních knih, cca 300 korun. Tyto odborné knihy nejsou ani součástí některých větších knihoven, proto je potřeba zařadit je do katalogů ideálně všech knihoven v ČR. Na internetových stránkách ČČK je možné se o této problematice dozvědět více přes elektronickou knihovnu, která obsahuje vydané publikace, ty jsou pak dostupné v elektronické podobě. [38]

6.2 Návrhy na diseminaci u základních, středních a vysokých škol

Kapitola je určena na realizaci návrhů pro obyvatele ČR v předproduktivním věku, tedy žáky základních, středních a vysokých škol u nás. Na základě přijetí závazků vlády ČR v rámci konání 31. Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce v listopadu 2011, byl vytvořen metodický pokyn pro výuku MHP v oblasti sekundárního vzdělávání. Tento pokyn má sloužit k šíření MHP na středních školách a nabízí možné formy jak tuto problematiku šířit. Jestli je tato oblast dle metodického pokynu šířena, není dosud známo (žádná zpětná vazba). [17]; [18]

Co se týče vzdělávání na základních a vysokých školách není zde uplatněn žádný metodický pokyn jako u středních škol. U primárního vzdělání není MHP šířeno nijak, a co se týká terciárního vzdělání, diseminace MHP probíhá jen na vybraných univerzitách (Univerzita Karlova v Praze, Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci) a určených akreditovaných oborech dle zákona o vysokých školách. [17]; [39]

6.2.1 Návrhy u základních škol

Na základních školách by se o tuto problematiku měli zajímat žáci druhého stupně (8. a 9. ročník) – vzhledem k věkové vyspělosti a dovednostem. Bylo by zde možné vytvořit podobný metodický pokyn jako u středních škol, ale ten by byl účinný jen v případě jeho dodržení. MHP by se mohlo vyučovat v rámci předmětu občanská výchova či základy společenských věd, a to 2 hodiny celkem 4x ve školním roce. Další návrhy by měli realizovat proškolení pedagogové, anebo by si odborníky na MHP mohli pozvat do škol. Návrhy prostřednictvím:

- ve školních družinách např. formou kvízu;
- pozvání ČČK do škol;

- sportovní dny (zábavnou formou);
- zájmové kroužky (žáci si mohou připravit tematické scénky, ve kterých by bylo ponaučení).

6.2.2 Návrhy u středních škol

Pedagogické sbory by měly vkládat větší důraz do šíření MHP prostřednictvím vytvořených metodických pokynů, viz [40]. Tyto metodické pokyny jsou pro takové účely určeny a měly by být dodržovány. Zpětnou vazbu, zda jsou nebo nejsou aplikovány, by zabezpečily namátkové kontroly na středních školách. Kontroly by mělo zajistit Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

6.2.3 Návrhy u vysokých škol

V rámci vysokých škol by mohly být realizovány přednášky týkající se problematiky MHP jak ve vyučovacích hodinách, tak v mimoškolních aktivitách. Přednášku by vždy vedla osoba proškolená na MHP z řad ČČK nebo dobrovolník. Dále by v rámci studia mohli být studenti vysláni, aby se zúčastnili kurzu MHP, který pořádá ČČK. Kurz se koná vždy 2x ročně a obsahuje 25 hodin intenzivní výuky. Obsah kurzu se zabývá nejen samotným MHP, ale také způsobem jak jej šířit dál. Při splnění podmínek kurzu student obdrží certifikát, a tím by tuto problematiku mohl diseminovat dál. Nevýhoda spočívá ve vynaložení finanční částky, pokud univerzita nebude schopna kurz v rámci studia proplatit. [41]

V případě univerzit, které jsou zaměřeny na oblast právní, vojenskou, zdravotnickou a ochranu obyvatelstva, by byl předmět MHP zařazen do povinného modulu A. Ostatní univerzity a obory by si pak MHP mohly zařadit do svého studia prostřednictvím modulu C, tedy nepovinné předměty. Bylo by tak na studentovi, zda se chce o MHP něco dozvědět.

6.3 Návrhy na diseminaci u produktivního obyvatelstva

Další navrhované způsoby jak lépe diseminovat MHP jsou zaměřeny na obyvatele v produktivním věku. Plánovaná diseminace u této skupiny obyvatel neprobíhá vůbec. Většina těchto lidí má v ČR trvalé zaměstnání a určité pracovní vytížení. Vzhledem k časovému vytížení tak mnohdy takový obywatel nemá možnost se aktivně zajímat o jiné věci, než které jej zajímají a baví.

6.3.1 Předání poznatků od potomka

Rodina zde může hrát i šířící funkci, kdy potomci prostřednictvím předchozího získání poznatků o MHP ve škole mohou tyto informace předávat dál svým rodičům. Tento návrh je aplikován jen v některých rodinách, a to díky snaze dětí předat poznatky dál. Rodič, pokud ho tento výklad zaujme, si tak může dohledat například prostřednictvím stránek ČČK více poznatků. Důležité také je, aby potomek byl dostatečně informován ve škole, k tomu se odkazuje jedna z kapitol této práce. Nevýhodu mají obyvatelé, kteří v produktivním věku nemají žádné potomky.

6.3.2 Obecné návrhy

Další možnou a ideální formou šíření jsou obecné návrhy, které jsou uvedeny hned v první části této hlavní kapitoly. Tento způsob je u produktivního obyvatelstva velmi efektivní, jelikož většina obyvatel sleduje televizi, poslouchá rádio v autě a používá internet.

6.3.3 Školení v rámci zaměstnání

Tento návrh se dotýká obyvatelů ČR přímo v pracovním zařízení, kde tráví většinu dnů v měsíci. Spočívá v přednášení MHP přímo u zaměstnavatele, kdy si zaměstnanec odnese poznatky od proškolené osoby z řad ČČK, která daný podnik navštíví. Jednalo by se o přednášku v časovém úseku jedné hodiny, která by probíhala v zasedací místnosti nebo jídelně. Nevýhodou je neochota ze strany vedení podniku tento návrh realizovat například z důvodu ušlého zisku. V tomto případě by zaměstnavatel mohl přednášku realizovat alespoň hned po skončení pracovní doby zaměstnanců. Jelikož zaměstnavatel nemůže po pracovní době zaměstnancům nařídit, aby se přednášky zúčastnili, byla by účast dobrovolná.

6.4 Návrhy na diseminaci u seniorů

Poslední kapitola je zaměřena na obyvatele poproduktivního věku, tedy seniory. Jelikož tato kategorie postarších spoluobčanů v dnešní době až tak neovládá výpočetní techniku a ani internet, je potřeba informace o MHP šířit především v listinné podobě nebo prostřednictvím mluveného výkladu.

6.4.1 Přednášky v domovech důchodců

Tento návrh je určen především seniorům, kteří obývají domovy důchodců, ale zároveň je určen i pro seniory žijící v domech a bytech, kteří by domov důchodců mohli navštívit za účelem přednášky o MHP. Realizování tohoto návrhu by měli na starosti členové ČČK a proškolení dobrovolníci prostřednictvím přednášky. Výklad by měl být pro posluchače srozumitelný, hlasitý a vzhledem ke zdravotnímu stavu některých seniorů ne moc časově náročný. Dále by mohly být využity i audiovizuální metody v českém překladu.

6.4.2 Na schůzích seniorských klubů

Obdobný návrh prostřednictvím přednášek jako výše uvedený, je i tento. Rozdíl spočívá v místě konání přednášky. Předpokladem je lepší kondice seniorů a také jejich zájem aktivně navštěvovat vybrané kluby a spolky. Realizace přednášky by mohla být stejná jako v domově důchodců s tím, že by byla doplněna řízenou debatou.

6.4.3 Vytvoření brožurek

Poslední návrh jak efektivně šířit MHP u seniorů je postaven na vytvoření **brožurek** týkajících se MHP. Tento návrh spočívá nejen ve vytvoření zmíněných brožurek, ale také na jejich dostupnosti pro seniory. Měly by proto být umístěny tam, kde se tato věková kategorie nejčastěji zdržuje – například zdravotnické zařízení, lékárny, knihovny. Realizaci na umístění brožurek by měli na starost dobrovolníci z ČČK a samotné vytvoření obsahu by měl v gesci ČČK. Za nevýhodu lze považovat nákladný tisk těchto informačních brožurek a žádnou přímou zpětnou vazbu tak, jak bylo uvedeno v návrhu výše.

6.5 Přednáška obyvatelstvu o problematice mezinárodního humanitárního práva

Přednáška o MHP byla realizována pro ověření efektivity jednoho ze způsobů návrhového šíření. Může být efektivní, ale ne pro všechny věkové skupiny obyvatel. Samotná přednáška je postavena na metodě experimentu a zároveň jsou využity i metody zúčastněného pozorování, dotazníkového šetření včetně spravování dat. V rámci mé bakalářské práce byla studenty z Fakulty logistiky a krizového řízení, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně zrealizována přednáška zaměřená na téma MHP. Přednášejícími byli kromě mě samotné také 3 absolventi kurzu MHP a studenti z druhého ročníku z oboru Ochrana

obyvatelstva. Před uskutečněním přednášky jsme si všichni prošli a splnili podmínky kurzu – Základy MHP (se zaměřením na šíření MHP) podle akreditace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR č. j. 28292/2017-2-1062. Důležitá byla i včasná propagace této události prostřednictvím vyvěšených letáků v prostotách fakulty a na některých exponovaných místech. Náhled letáku je obsažen v **příloze P IV**. Informovanost byla zajištěna i prostřednictvím sociální sítě Facebook a webových stránek Městského informačního centra Uherského Hradiště. [42] Přednáška byla zahájena v úterý 26. března 2019 v prostorách již zmiňované fakulty. Cílem přednášejících bylo informovat obyvatele ČR o MHP. Zúčastněným osobám bylo předloženo i krátké dotazníkové šetření, které sloužilo jako určitá zpětná vazba pro přednášející. V průběhu přednášky byly využity dvě metody pro diseminaci MHP, které jsou uvedené v teoretické části této práce. Jednalo se o metodu dokončování neúplných výpovědí a audiovizuální metodu. Celkově se tohoto experimentu zúčastnilo 33 osob, z toho 9 osob z veřejnosti, 22 studentů, 2 pedagogové z místní fakulty.

6.5.1 Hodnocení z řad respondentů

Hodnocení zúčastněných vychází z dotazníkového šetření II., které bylo v tištěné podobě předloženo posluchačům na konané přednášce. Cílem bylo získat zpětnou vazbu posluchačů na konaný experiment. V celém dotazníku bylo položeno 14 otázek, které byly jak uzavřené, tak i otevřené. U některých otázek měl respondent zaškrtnout jednu odpověď dle svého uvážení. U otevřených otázek respondenti dopisovali svoji vlastní odpověď, kdežto u uzavřených zaškrtovali pouze ty, které se jim podle vlastní úvahy zdály příznivější. Dotazníkového šetření se zúčastnili všichni posluchači. Bohužel, u několika formulářů zůstaly některé odpovědi nevyplněné. Celý dotazníkový formulář je obsažen v **příloze P III**.

6.5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření II.

Vyhodnocení tohoto dotazníkového šetření nebude zpracováno jako v případě prvního dotazníkového šetření pomocí grafů, zejména z důvodu nepřesáhnutí počtu normostran bakalářské práce.

Přednášky a zároveň experimentu se zúčastnilo 33 osob, z toho 19 žen (57,6 %) a 14 mužů (42,4 %). Největší zastoupení, tedy 24 osob (73 %), měla věková kategorie 19–35. Ostatní věkové kategorie byly zastoupeny stejně, v každé 3 (9 %) respondenti. Kromě čtyř

účastníků dokázala většina dotazovaných odpovědět co je MHP. Větší polovina přítomných, tedy 17 (51,5 %), se o konání přednášky dozvěděla od kamaráda nebo známého. Zbytek dotazovaných prostřednictvím letáků – 7 (21,2 %) a Facebooku – 9 (27,3 %). Všichni respondenti uvedli, že informace byly prezentovány srozumitelně, jasně a pochopili celkový význam MHP. Při zakreslení čísla do stupnice od 0 (nejhorší) do 10 (nejlepší), lze přednášku ohodnotit z pohledu dotazovaných zprůměrovaným číslem 8. Otázka č. 8 byla zaměřena na pozitiva a negativa posluchačů při konání přednášky – viz tabulka 3.

Tabulka 3 Pozitiva a negativa v rámci konané přednášky [vlastní]

Negativa	Pozitiva
Více očního kontaktu s publikem.	Přípravenost, srozumitelnost přednášky.
Podání nadbytku informací, drobné nepřesnosti.	Využití videí, obrázků a řešených příkladů.
Nečitelná tabulka.	Předložení dotazníkového šetření jako zpětné vazby.
Duplikát videa s výkladem.	Správné zvolení pozadí prezentace.
Použití tzv. vycpávkových slov a nevhodných poznámek v přednesu.	Střídání přednášejících v průběhu prezentace.
	Chut' podělit se s ostatními o vědomosti.

V další otázce všichni respondenti odpověděli, že si odnesli nové informace z oblasti MHP. Délka přednášky (75 minut) byla optimální pro 31 (94 %) osob, pro 2 (6 %) respondenty mohla být přednáška o 15 minut delší. Otázka č. 11 byla zaměřena na možné cesty a přístupy, které navrhli posluchači ke zlepšení přednášky:

- účast osoby z praxe, která by prezentovala, jak MHP funguje v reálním konfliktu;
- více příkladů s porušením MHP;
- odstranit duplikát videa s výkladem;
- navštívit a prezentovat MHP v rámci středních škol.

Většina dotazovaných, tedy 31 (94 %), by měla zájem o účast na konání navazující přednášky o MHP. V následující otázce by 32 (97 %) posluchačů, doporučilo svým

blízkým, známým a kolegům realizovanou přednášku o MHP. Poslední otázka celého dotazníkového šetření II. se zabývala tím, zda se respondenti budou zabývat touto přednášenou problematikou i do budoucna. Celkem 5 (15 %) respondentů se o oblast MHP chce zajímat, oproti tomu 12 (36 %) respondentů nemá v tomto směru zájem dále pokračovat. Zbýlých 16 (49 %) dotazovaných v této otázce nemá zcela jasno, odpovědělo tedy možná.

6.5.3 Hodnocení z řad přednášejících

Na základě zúčastněného pozorování přednášejícími, kteří se střídali ve výkladu, je možné konstatovat:

- projevení vysoké účasti posluchačů z řad studentů i veřejnosti;
- posluchači během výkladu nepoužili mobilní telefony;
- nebyla spatřena spací poloha či nepříjemné výrazy v obličeji publika;
- v průběhu celé přednášky nikdo z posluchačů nenarušoval projev přednášejících (například komunikací s druhou zúčastněnou osobou);
- několik jedinců z publika se snažilo odpovědět i na připravené otázky;
- posluchače zaujala forma prezentace provázaná videi a obrázky;
- účastníci přednášky byli překvapeni předloženým dotazníkem;
- ke konci výkladu byli již někteří jedinci z řad publika unaveni;
- v závěru celé přednášky byl zodpovězen dotaz posluchače.

Obrázek 3 Šířitelé a přednášející MHP [vlastní]

Obrázek 4 Publikum přednášky [vlastní]

7 DÍLČÍ ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI

Závěrem praktické části lze podotknout, že mnoho obyvatel na území ČR není o MHP dostatečně informováno, a tudíž nemá ani základní poznatky. Toto tvrzení je vyvozeno z výsledků prvního dotazníkového šetření.

Z prvního dotazníkového šetření také vyplynulo, že obyvatelé mají zájem se o MHP dozvědět více. Proto byl vytvořen ucelený systém na efektivnější šíření MHP u obyvatel na našem území. K tomu, aby bylo docíleno správného šíření MHP, existuje velké množství návrhů. Záleží na věkové skupině, na kterou by diseminace měla být zaměřena. Možné realizovatelné návrhy jsou součástí práce.

Pro ověření jedné z navrhované formy šíření MHP byla zrealizována přednáška, které se mohl účastnit kdokoliv. Z poznatků přednášejících a ze zpětné vazby posluchačů, prostřednictvím druhého dotazníkového šetření lze vyhodnotit, že přednáška byla přínosná a obyvatelé se tak dozvěděli nové informace a poznatky o MHP.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá problematikou MHP a jeho šíření v podmínkách ČR. Předmětem tohoto práva je především kontrola válečných konfliktů, které se odehrávaly v již v dávných dobách lidské společnosti, ale i dnes se s nimi na některých územích setkáme. I když svět práva a svět války jsou dvě odlišné strany, je potřeba, aby MHP bylo dle vymezených zásad dodržováno. MHP je důležité uplatňovat především tam, kde válečný konflikt působí, ale zároveň v zemích, kde konflikt není nebo ještě nenastal. Diseminace by měla probíhat jak mezi účastníky ozbrojeného konfliktu, tak i mezi obyvatelstvem daných států. V této práci byla tedy zodpovězena otázka – zda je MHP do značné míry šířeno mezi obyvatelstvem našeho státu.

Na základě odpovědí respondentů a výsledků z dotazníkového šetření lze konstatovat, že problematika MHP není v našem státě šířena tak, jak by podle závazků ČR měla. Pouhých 34 dotazovaných ze 110 o této problematice má určité povědomí. Tento výsledek je možné považovat za ne příliš pozitivní. Při zjištění těchto negativ, by bylo vhodné odpovídajícím způsobem reagovat a docílit zkvalitnění šíření MHP v podmínkách ČR prostřednictvím efektivnějších návrhů na diseminaci. Proto jsou v práci obsaženy návrhy, které jsou přizpůsobené k určitým věkovým kategoriím obyvatel. Jeden z možných návrhů šíření byl uskutečněn, aby se osvědčilo jeho uplatnění v praxi. Na základě použití metody experimentu byla realizována odborná přednáška, která si kladla za cíl šířit MHP. Přednášky se zúčastnilo 33 posluchačů. Pomocí vytvořeného dotazníkového šetření byla využita zpětná vazba. V rámci konané přednášky byla využita i metoda zúčastněného pozorování, kdy přednášející podle svého úsudku konstatovali sumarizaci devíti poznatků. Celkový experiment a zúčastněné pozorování lze podle výsledků ohodnotit kladně, ale stále je co zlepšovat.

Zjištěné výsledky vyjadřují také to, že v případě vzniku válečného konfliktu a vyhlášení dvou nejvyšších krizových stavů, by většina obyvatel nevěděla, jak se v této situaci zachovat, popřípadě co je dovoleno a co zakázáno. Je proto nutné se této problematice věnovat i v případě, že na našem území aktuálně nehrozí žádný ozbrojený konflikt.

Přínosem práce je zjištění, že v šíření MHP v ČR existují určité rezervy a proto práce obsahuje i vypracované návrhy jak efektivněji MHP u nás diseminovat a tak odstranit zmiňované rezervy. Za přínos lze považovat i realizaci odborné přednášky MHP jako určitý způsob ověření efektivity jedné z možných forem šíření této problematiky v ČR.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DITRICOVÁ, Petra a Marek JUKL. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha, 2017. ISBN 978-80-7278-698-5. Dostupné také z: https://www.cervenkykriz.eu/cz/mhp_knihovna/Prameny_MHP.pdf
- [2] BÍLKOVÁ, Veronika, ed. a Marek JUKL, ed. *Mezinárodní humanitární právo: odpovědi na vaše otázky*. 2. dopl. vyd. Praha: Český červený kříž, 2009. ISBN 978-80-87036-37-2. Dostupné také z: https://www.cervenkykriz.eu/cz/edicehnuti/MHP_odpovedi_na_vase_otazky.pdf
- [3] BÍLKOVÁ, Veronika, Marek JUKL, Josef ŠVEJNOHA a Tamara KLABNELOVÁ. *Mezinárodní humanitární právo: Diseminační manuál. Český červený kříž* [online]. Praha: Úřad Českého červeného kříže Praha, 2002 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: https://www.cervenkykriz.eu/cz/mhp_knihovna/MANUAL/MHP_prezentace.pdf
- [4] The Domestic implementation of international humanitarian law a manual. *International Committee of the Red Cross* [online]. Switzerland: International Committee of the Red Cros, 2015 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/publications/icrc-002-4028.pdf>
- [5] OBERSON, Bernard. *Odpovědi na vaše otázky. Český červený kříž* [online]. Úřad Českého červeného kříže, 2007 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: https://www.cervenkykriz.eu/cz/edicehnuti/MHP_odpovedi.pdf
- [6] ŠVEJNOHA, Josef. *Historie Mezinárodního Červeného kříže*. 2. dopl. vyd. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2008. Dostupné také z: http://www.cervenkykriz.eu/cz/edicehnuti/Historie_MCK.pdf
- [7] JUKL, Marek. *Zdravotnický instruktor Českého červeného kříže*. 2. (upr.) vyd. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2006. ISBN 802544547X.
- [8] ŠVEJNOHA, Josef. *Henri Dunant: zakladatel mezinárodního hnutí Červeného kříže. Český červený kříž* [online]. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2004 [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <https://www.cervenkykriz.eu/cz/edicehnuti/dunant.pdf>
- [9] JUKL, Marek. *Hlavní zásady mezinárodního humanitárního práva. Vojenské rozhledy*. 2011, **20**(4), 178–184. ISSN 1210-3292.

- [10] JUKL, Marek. Zásady mezinárodního humanitárního práva. *Český červený kříž* [online]. Praha: Český červený kříž, 2011 [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/mhp_zasady.aspx
- [11] MENCER, Gejza. *Nové mezinárodní humanitární právo: vybrané problémy*. Praha: Academia, 1983, 216 s.
- [12] BAJGAR, Jiří. *Haagské úmluvy v systému mezinárodního humanitárního práva*. Díl 2. Praha: Správa sociálního řízení, 1993. ISBN 80-854-6941-3.
- [13] Znak červeného kříže, jeho ochrana a užívání. *Český červený kříž* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR - Národní skupina pro implementaci mezinárodního humanitárního práva, 2018 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp/Uzivani-znaku-Cerveneho-krize.pdf>
- [14] BÍLKOVÁ, , JUKL, ŠVEJNOHA a KLABLENOVÁ. Znak: Diseminační manuál. *Český červený kříž* [online]. Praha: Úřad Českého červeného kříže, 2002 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/mhp_knihovna/MANUAL/znak_prezentace.pdf
- [15] ČESKOSLOVENSKO. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 65/1954 Sb., o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války. In: *Sbírka zákonů republiky Československé*. 1954, číslo 40. Dostupné také z: https://www.cervenyriz.eu/cz/mhp_knihovna/zenevske_umluvny.pdf
- [16] JUKL, Marek. Červený krystal – další rozeznávací znak. *Český červený kříž* [online]. 2005 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/novy_znak.aspx
- [17] KYSELÁK, Jan a Jana ROZSYPAJKOVÁ. The obligation of the state to disseminate international humanitarian law. *The Science for Population Protection*. Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství HZS ČR Institut ochrany obyvatelstva, 2015, **2015**(2). ISSN 1803-635X.
- [18] HESOVÁ, Alena, Lea BEDNAŘÍKOVÁ a Marek JUKL. *Metodické doporučení pro výuku mezinárodního humanitárního práva v oborech středního vzdělávání* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2012 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/393/metodicke_doporuceni_pro_vyuku_mezinarodniho_humanitarniho_prava.pdf
- [19] Příběh jedné myšlenky. *Metodický portál RVP* [online]. Červený kříž, 2012 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://audiovideo.rvp.cz/video/2681/PRIBEH-JEDNE-MYSLENKY.html>

- [20] INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS, . Válečné právo v kostce. *Metodický portál RVP* [online]. Červený kříž, 2014 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://audiovideo.rvp.cz/video/3397/VALECNE-PRAVO-V-KOSTCE.html>
- [21] INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS, . Helpman. *Metodický portál RVP* [online]. Červený kříž, 1997 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://audiovideo.rvp.cz/video/2679/HELPMAN.html>
- [22] INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS, . Where are they now?. *Metodický portál RVP* [online]. Červený kříž, 2004 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://audiovideo.rvp.cz/video/2699/KDE-NYNI-JSOU.html>
- [23] Národní skupina pro implementaci mezinárodního humanitárního práva. *Český červený kříž* [online]. Praha: Český červený kříž, b.r. [cit. 2018-12-26]. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp.aspx>
- [24] Ujednání o ustanovení Národní skupiny pro implementaci mezinárodního humanitárního práva. *Český červený kříž* [online]. Praha, 2011 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp/Ujednani-Narodni-skupina-MHP.pdf>
- [25] Český červený kříž. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_cek.aspx
- [26] Ministerstvo zahraničních věcí. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_mzv.aspx
- [27] Ministerstvo obrany. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_mo.aspx
- [28] Ministerstvo spravedlnosti. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_ms.aspx
- [29] Ministerstvo vnitra. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_mv.aspx
- [30] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_msmt.aspx
- [31] Ministerstvo kultury. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_mk.aspx
- [32] Ministerstvo životního prostředí. *Český červený kříž* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/cz/nsmhp_mzp.aspx

- [33] Mezinárodní humanitární právo pro Zdravotnickou záchrannou službu. *Český červený kříž* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/cz/676.aspx>
- [34] Centrum mezinárodního práva. *Ústav mezinárodních vztahů Praha* [online]. Praha, b.r. [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/static/centrum-mezinarodniho-prava>
- [35] *Survio* [online]. Brno, c2012-2019 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>
- [36] Kdo jsme. *Český červený kříž* [online]. c1999-2019 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/cz/kdojsme.aspx>
- [37] ČESKO. Zákon č. 348/2005 Sb. Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-348>
- [38] Elektronická knihovnička humanitárního práva. *Český červený kříž* [online]. c1999-2019 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/cz/mhp_knihovna.aspx
- [39] ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb. Zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů ČR*. 1998. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>
- [40] Metodické doporučení pro výuku mezinárodního humanitárního práva v oborech středního vzdělávání. *Metodický portál RVP* [online]. b.r. [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/G/16181/METODICKE-DOPORUCENI-PRO-VYUKU-MEZINARODNIHO-HUMANITARNIHO-PRAVA-V-OBORECH-STREDNIHO-VZDELAVANI.html/>
- [41] Základy mezinárodního humanitárního práva. *Český červený kříž* [online]. b.r. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/cz/mhp/pozv_mhp.pdf
- [42] Mezinárodní humanitární právo. *Městské informační centrum Uherské Hradiště* [online]. b.r. [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <http://www.uherskehradiste.cz/akce/133183/>
- [43] Vyňatek z usnesení vlády České republiky č. 1290/2007. *Český červený kříž* [online]. b.r. [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/cz/nsmhp/Usneseni-vlady-1290-z-2007.pdf>

- [44] A U.S. Special Forces Soldier with Combined Joint Special Operations Task Force-Afghanistan and Afghan National Army Commandos. *Alamy* [online]. Bertha A. Flores, 2014 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <https://www.alamy.com/a-us-special-forces-soldier-with-combined-joint-special-operations-image69898952.html>
- [45] Beyond ratification: National committees and the implementation of international humanitarian law. *Humanitarian law and policy* [online]. Geneva: International Committee of the Red Cross, 2016 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <https://blogs.icrc.org/law-and-policy/2016/11/21/beyond-ratification-national-committees-implementation-international-humanitarian-law/>
- [46] Promoting the laws of war. *Australian Red Cross* [online]. Louise Cooper, b.r. [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: https://www.redcross.org.au/annualreport_2014/year-in-review/promoting-the-laws-of-war.html
- [47] War in cities: what is at stake?. *International Committee of the Red Cross* [online]. International Committee of the Red Cross, 2017 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/document/war-cities-what-stake-0>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

cca	cirka
č.	číslo
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
DP	Dodatkové protokoly
HÚ	Haagské úmluvy
LZPS	Listina základních práv a svobod
MHP	Mezinárodní humanitární právo
MVČK	Mezinárodní výbor červeného kříže
OSN	Organizace spojených národů
RTG	Radioizotopový termoelektrický generátor
Sb.	sbírka
SŠ	střední škola
tj.	to je, to jest
tzv.	takzvaný
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
z.	zákon
ZŠ	základní škola
ZZS	Záchranná zdravotnická služba
ŽÚ	Ženevské úmluva
%	procento
?	této informaci nerozumím
—	informace je v rozporu s tím, co vím

- ✓ informace v textu potvrzuje, co vím
- + nová a důvěryhodná informace

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Členové výboru	9
Obrázek 2 Rozeznávací znaky v relaci k MHP	18
Obrázek 3 Šířitelé a přednášející MHP.....	53
Obrázek 4 Publikum přednášky	53

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Pohlaví.....	29
Graf 2 Věk	29
Graf 3 Vzdělání.....	30
Graf 4 Trvalé bydliště	31
Graf 5 Pracovní odvětví, studijní obor.....	31
Graf 6 Zdroj získávání nových informací.....	32
Graf 7 Povědomí o problematice MHP	33
Graf 8 Znalost MHP u mužů a žen	33
Graf 9 znamená MHP	34
Graf 10 Zdroj předání povědomí o MHP.....	35
Graf 11 Hlavní zakladatel MHP	35
Graf 12 Základní právní předpisy MHP	36
Graf 13 Základní zásada MHP.....	37
Graf 14 Názor o povědomí MHP.....	37
Graf 15 Názor rozdílu	38
Graf 16 Názor aplikovatelnosti MHP na terorismus	38
Graf 17 Zdroj setkání se znakem červeného kříže.....	39
Graf 18 Význam znaku červeného kříže.....	40
Graf 19 Zájem o problematiku MHP	41

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Základní prameny MHP	13
Tabulka 2 Shrnutí dokumentů obsahující závazky k diseminaci.....	19
Tabulka 3 Pozitiva a negativa v rámci konané přednášky.....	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I	Výňatek z usnesení vlády České republiky č. 1290/2007
Příloha P II	Dotazníkové šetření I.
Příloha P III	Dotazníkové šetření II.
Příloha P IV	Informační leták k přednášce

PŘÍLOHA P I: VÝŇATEK Z USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY Č. 1290/2007

--- Výňatek z usn. Vlády ČR č. 1290/2007 ---

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
ze dne 14. listopadu 2007 č. 1290

o obeslání 30. Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Vláda

I. souhlasí

1. s obesláním 30. Mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, která se uskuteční ve dnech 26. až 30. listopadu 2007 v Ženevě (dále jen „Konference“),

2. se Zásadami postupu delegace České republiky na Konferenci, uvedenými v příloze tohoto usnesení;

... ..

Delegace na Konferenci oznámí čestné závazky dále uvedeného znění.

1. Česká republika bude podporovat a rozvíjet roli Českého červeného kříže jako pomocné organizace veřejné správy na humanitárním poli a při prosazování a šíření základních humanitárních principů a mezinárodního humanitárního práva.

2. Česká republika bude posilovat národní mechanismy k realizaci závazků z mezinárodního humanitárního práva včetně institucionalizace národní komise pro implementaci mezinárodního humanitárního práva.

3. Česká republika bude usilovat o to, aby se stala smluvním státem smluv v oblasti mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva lidských práv (například Úmluvy na ochranu osob před nuceným zmizením).

4. Česká republika bude posilovat šíření znalostí mezinárodního humanitárního práva mezi obyvatelstvem, zejména mezi mladými lidmi a příslušnými profesními skupinami.

Zdroj použitého textu [43]

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ I.

Vážené respondentky, vážení respondenti,

dovolte mi se na Vás obrátit s prosbou o **vyplnění následujícího dotazníku**, který bude zaměřen na mezinárodní humanitární právo. Cílem dotazníkového šetření je posoudit znalost obyvatelstva v ČR v problematice mezinárodního humanitárního práva.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je zcela **anonymní a dobrovolná**.

V jednotlivých otázkách zakroužkujte a vyplňte tu odpověď, která je pro Vás nejvhodnější, popřípadě v určitých otázkách je možnost více odpovědí. Celková doba vyplňování je cca **2-5 minut**. Předem děkuji za ochotu a Váš čas.

S pozdravem a přáním pěkného dne,

Veronika Ďurčíková, studentka Fakulty logistiky a krizového řízení, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

1. Jakého jste pohlaví?

Vyberte jednu odpověď

- a. Muž
- b. Žena

2. Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Vyberte jednu odpověď

- a. 18 a méně
- b. 19–35
- c. 36–60
- d. 61 a více

3. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Vyberte jednu odpověď

- a. ZŠ
- b. Oborné učiliště
- c. SŠ
- d. VOŠ
- e. VŠ
- f. Jiné (uved'te).....

4. **Uved'te, v jakém kraji ČR máte trvalé bydliště?**

Napište odpověď

5. **V jakém odvětví pracujete, popřípadě jaký obor studujete?**

Napište odpověď

6. **Který zdroj preferujete v rámci získávání nových informací?**

Vyberte jednu odpověď

- a. Noviny
- b. Časopisy
- c. Knihy
- d. Televize
- e. Rádio
- f. Internet
- g. Odborné přednášky a kurzy
- h. Jiné (uved'te).....

7. **Máte povědomí o mezinárodním humanitárním právu?**

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

Poznámka:

Pokud **ANO**, pokračujte v postupném doplňování dotazníku – **otázka č. 8**
Pokud **NE**, pokračujte dále – **otázka č. 16.**

8. **Dokázali byste stručně napsat co je mezinárodní humanitární právo?**

Napište odpověď

9. **Prostřednictvím čeho nebo koho jste se o mezinárodním humanitárním právu dozvěděli?**

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a. V práci
- b. Ve škole
- c. Od kamaráda, známého
- d. Prostřednictvím televize a rádia

- e. Prostřednictvím internetu
- f. Prostřednictvím tištěných publikací (knihy, noviny, časopisy)
- g. Jiné (uved'te).....

10. Víte, kdo zásadně přispěl ke vzniku mezinárodního humanitárního práva?

Vyberte jednu odpověď

- a. Charles Louis Napoleon Bonaparte
- b. Jean Henri Dunant
- c. Abraham Lincoln
- d. Jiné (uved'te).....

11. Víte, o které základní právní úpravy se mezinárodní humanitární právo opírá?

Napište odpověď

12. Víte, které dvě základní zásady se mezinárodním humanitárním právem prolínají?

Vyberte jednu odpověď

- a. Zásady ochrany a spravedlnosti
- b. Zásady válečné účelnosti a humanity
- c. Zásady poskytnutí humanitární a rozvojové pomoci

13. Myslíte si, že v současné mírové době v České republice je potřeba mít povědomí o této problematice?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

14. Spatřujete rozdíl mezi mezinárodním humanitárním právem a právem lidských práv?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

15. Myslíte si, že dnešní mezinárodní humanitární právo je aplikovatelné na terorismus?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

16. Kde jste měli možnost se v běžném životě setkat s tímto logem?

Napište odpověď

17. Co konkrétně logo vyobrazené v otázce č. 16 podle Vás znamená?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a. Je to označení běžné sanitky záchranné zdravotnické služby ve Vašem kraji
- b. Je to označení léčebného produktu (např. sirupy, prášky)
- c. Je určen k ochraně zdravotníků, zdravotnických objektů a materiálu, jakož i raněných a nemocných osob za ozbrojených konfliktů
- d. Je to označení pro lékárny v České republice

18. Chtěl/a byste se dozvědět o problematice mezinárodního humanitárního práva, popřípadě si prohloubit své nynější znalosti?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

Zdroj použitého obrázku [13]

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ II.

Vážené respondentky, vážení respondenti,

dovolte mi se na Vás obrátit s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku, který bude zaměřen na mezinárodní humanitární právo. Cílem je získat Vaši zpětnou vazbu ohledně dnešní konané přednášky.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpresnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je zcela **anonymní a dobrovolná**.

V jednotlivých otázkách zakroužkujte a vyplňte tu odpověď, která je pro Vás nejvhodnější. Celková doba vyplňování je cca **2-5 minut**. Předem děkuji za ochotu a Váš čas.

S pozdravem a přáním pěkného dne,

Veronika Ďurčíková, studentka Fakulty logistiky a krizového řízení, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

1. Jakého jste pohlaví?

Vyberte jednu odpověď

- a. Muž
- b. Žena

2. Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Vyberte jednu odpověď

- a. 18 a méně
- b. 19–35
- c. 36–60
- d. 61 a více

3. Dokázali byste stručně napsat co je mezinárodní humanitární právo?

Napište odpověď

4. Prostřednictvím čeho, koho jste se o dnešní přednášce dozvěděli?

Vyberte jednu odpověď

- a. Od kamaráda, známého
- b. Prostřednictvím vyvěšených letáků o konání přednášky

- c. Prostřednictvím internetu (Facebook)
- d. Z jiného zdroje (uveďte).....

5. Byly Vám informace v průběhu přednášky prezentovány srozumitelně a jasně?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

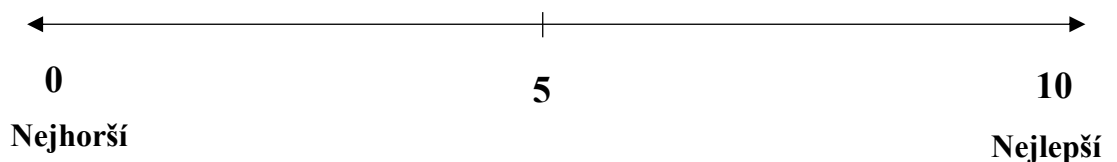
6. Pochopil/a jste celkový význam mezinárodního humanitárního práva?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

7. Jak byste ohodnotili celou přednášku pomocí stupnice od nejhoršího (0) k nejlepšímu (10)?

Zakreslete číselně odpověď do stupnice

8. Zavnímali jste nějaká pozitiva a negativa při konání přednášky?

Napište odpovědi

Pozitiva:

Negativa:

9. Odnesli jste si z přednášky nové informace z oblasti mezinárodního humanitárního práva?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

10. Byla pro Vás délka přednášky optimální?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

11. Jaké možné cesty, přístupy apod. byste navrhli na zlepšení realizace dnešní přednášky?

Napište odpověď

12. V případě konání navazující přednášky o mezinárodním humanitárním právu, byl by z Vaší strany zájem o účast?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

13. Doporučil/a byste dnešní přednášku svým blízkým, známým, kolegům?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE

14. Uvažujete do budoucna, že se budete zabývat problematikou mezinárodního humanitárního práva?

Vyberte jednu odpověď

- a. ANO
- b. NE
- c. MOŽNÁ

PŘÍLOHA IV: INFORMAČNÍ LETÁK K PŘEDNÁŠCE

Přednáška na téma:

MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO

Místo konání:
Fakulta logistiky a krizového řízení, budova UH1
Studentské nám. 1532, Uherské Hradiště
Vstup volný i pro veřejnost!

26
BŘEZNA
18:00

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Zdroj použitých obrázků [44]; [45]; [46]; [47] s úpravou autorky práce